

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

Факультет гуманітарних та соціальних наук
КАФЕДРА ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА ПЕРЕКЛАДУ

На правах рукопису

Кваліфікаційна робота на здобуття ступеня вищої освіти
«Магістр»

На тему: **ТЕАТРАЛІЗАЦІЯ ТА ДРАМАТИЗАЦІЯ ЯК МЕТОДИ**
НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

здобувач: студент 2 курсу групи СОАМ-23зм

спеціальність: 014 Середня освіта

спеціалізація: 014.021 Англійська мова та література

Ревуцький Олександр Сергійович

Керівник роботи: к. пед. н., доцент

Хромова Вікторія Сергіївна

Київ – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ ТЕАТРАЛІЗАЦІЇ ТА ДРАМАТИЗАЦІЇ В НАВЧАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ	8
1.1. Історичний огляд методів викладання іноземних мов.	8
1.2. Театралізація як педагогічний метод: визначення та особливості.	24
1.3. Драматизація як інтерактивний підхід у навчанні англійської мови.	31
Висновки до розділу 1.	40
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ ТЕАТРАЛІЗАЦІЇ ТА ДРАМАТИЗАЦІЇ У НАВЧАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	41
2.1. Розробка навчальних матеріалів з елементами театралізацій.	41
2.2. Види театральних практик для вивчення англійської мови.	47
2.3. Використання драматизації для розвитку мовленнєвих навичок	61
2.4. Формування міжкультурної компетенції через театральну діяльність	67
Висновки до розділу 2.	70
РОЗДІЛ 3. ПРАКТИЧНІ ПРИКЛАДИ ВИКОРИСТАННЯ ТЕАТРАЛІЗАЦІЇ ТА ДРАМАТИЗАЦІЇ У НАВЧАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	72
3.1. Організація практичного експерименту з використання театралізацій та драматизацій у вивченні англійської мови.	72
3.2. Реалізація практичного експерименту з використання театралізацій та драматизацій у вивченні англійської мови.	76
3.3. Результати практичного експерименту.	87
Висновки до розділу 3.	90
ВИСНОВКИ	92
Список літератури	95

АНОТАЦІЯ

Ревуцький О. С., Театралізація та драматизація як методи навчання англійської мови

Роботу присвячено вивченню питання використання театралізації та драматизації як методів навчання англійської мови. В роботі проведено історичний огляд методів викладання іноземних мов. Розглянуто театралізацію як педагогічний метод, описано драматизацію як інтерактивний підхід у навчанні англійської мови. Досліджено методику використання театралізації та драматизації в навчанні англійської мови. Описано існуючі види театральних практик для вивчення англійської мови. Досліджено особливості використання драматизації та театралізації для розвитку мовленнєвих навичок та формування міжкультурної компетенції через театральну діяльність. Проведено практичний експеримент з використання театралізації та драматизації у вивченні іноземної мови через участь у постановці п'єси англійською мовою.

Ключові слова: театралізація, драматизація, метод викладання, інтерактивне навчання, театральна діяльність.

S U M M A R Y

Revutskiy O. S., Theatricalization and Dramatization as Methods of Teaching English

The work is devoted to examining the use of theatricalization and dramatization as methods of teaching English. The paper provides a historical overview of methods for teaching foreign languages. Theatricalization is analyzed as a pedagogical method, dramatization is described as an interactive approach to English language teaching. The methodology of using theatricalization and dramatization in English language learning is explored. Existing types of theatrical practices for studying

English are described. The research investigates the specifics of using dramatization and theatricalization to develop speaking skills and intercultural competence through theatrical activities. A practical experiment was conducted on using theatricalization and dramatization in foreign language learning through participation in an English-language play production.

Keywords: theatricalization, dramatization, teaching method, interactive learning, theatrical activity.

ВСТУП

У сучасному світі, що характеризується процесами глобалізації, діджиталізації та культурного обміну, англійська мова набуває статусу універсального засобу міжкультурної комунікації. Володіння англійською мовою є не лише однією з ключових компетенцій особистості XXI століття, а й необхідною умовою професійної реалізації, інтеграції до міжнародного співтовариства та розширення можливостей міжособистісної взаємодії. Це висуває перед системою освіти завдання пошуку інноваційних підходів до викладання, які дозволяють учням не лише засвоювати мовний матеріал, але й розвивати комунікативну компетенцію, критичне мислення, креативність та впевненість у спілкуванні.

Одним із перспективних напрямів модернізації викладання англійської мови є впровадження методів театралізації та драматизації, які інтегрують у навчальний процес елементи мистецтва, творчості та інтерактивності. Ці методи ґрунтуються на ідеї активного залучення учнів до комунікативної взаємодії через театральні ігри, рольові вправи та драматичні постановки, що сприяє глибокому зануренню у мовне середовище, подоланню мовних бар'єрів і формуванню емоційного зв'язку з матеріалом. Такий підхід не лише активізує навчальний процес, але й забезпечує створення автентичних умов для практичного використання англійської мови.

Актуальність дослідження визначається сучасними викликами освітньої галузі, зокрема необхідністю підвищення ефективності навчання англійської мови, що відповідає вимогам інтеграції до міжнародного освітнього простору, і ключовою компетентністю виступає комунікація іноземними мовами. Театралізація та драматизація як інноваційні методи дозволяють трансформувати навчальний процес у захопливий, динамічний і ефективний спосіб засвоєння мовних знань і навичок, орієнтований на особистісний розвиток учня.

Проблематикою театралізації та драматизації як методів навчання англійської мови займались як вітчизняні, так і західні дослідники.

Серед українських дослідників варто виділити Іванову Г. Т., Ващук А. В., які описували використання театральної діяльності в навчальному процесі; Вороніна А. П. та Давиденко О. М. акцентували увагу на психолого-педагогічних аспектах театральної діяльності, зокрема її ролі у формуванні позитивного емоційного середовища під час навчання.

Концепцію навчання через драматизацію описано в роботах Ніленда Дж., Малей Ал.; коли дослідник Флемінг М. описував освітній потенціал театру для розвитку креативного мислення й мовленнєвих навичок, а авторка Хіткоут Д. розробила методіку рольового навчання, яка сприяє глибокому зануренню у мовне середовище через театральні практики.

Дослідження розвитку мовленнєвих навичок та формування міжкультурної компетенції на основі драматизації представлені у працях Івен С. та Болтона Г.; Гарднер Г. та Байрам М. обґрунтували теоретичні засади навчання, спрямованого на формування міжкультурної компетенції через інтерактивні й драматичні методи.

Метою дослідження є аналіз особливостей застосування театралізації та драматизації як інноваційних підходів у навчанні англійської мови та оцінка їхньої ефективності в процесі формування комунікативної компетенції учнів.

Для досягнення мети дослідження визначено такі **завдання**:

- проаналізувати теоретичні засади проблеми використання театралізації та драматизації як методів навчання іноземної мови;
- дослідити театралізацію та драматизацію як інноваційні методи у навчанні англійської мови;
- здійснити аналіз методіки використання театралізації та драматизації у навчанні англійської мови;
- описати особливості використання театральних практик та драматизації в навчальному процесі;

- провести практичний експеримент для оцінки впливу театралізації та драматизації на результати учнів у вивченні англійської мови.

Об'єктом дослідження є процес навчання англійської мови в контексті впровадження методів інтерактивного навчання.

Предметом дослідження виступають театралізація та драматизація як методи навчання англійської мови для розвитку комунікативної компетенції учнів.

Методологічною основою роботи є системний підхід до аналізу педагогічних явищ, принципи комунікативно-діяльнісного навчання, методи інтерактивного та креативного викладання. Використано теоретичні методи (аналіз, синтез, порівняння, узагальнення) та емпіричні методи (спостереження, експеримент).

Наукова новизна дослідження полягає у визначенні ролі театралізації та драматизації в активізації навчального процесу з англійської мови, розробці нових підходів до їх інтеграції в освітню практику.

Практичне значення роботи полягає у можливості використання результатів дослідження для вдосконалення методики викладання англійської мови у закладах середньої та вищої освіти.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження представлено на II Міжнародній науково-практичній інтернет конференції «Progressive Opportunities and Solutions of Advanced Society», м. Дніпро, 7-8 листопада 2024 р та на VI Всеукраїнській студентській науково-практичній інтернет-конференції «Мова і світ: мовознавчі, літературознавчі і перекладознавчі аспекти взаємодії». Київ.: Вид-во Східноукр. нац. ун-ту ім. Володимира Даля, 2024.

Структура роботи включає вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел. Обсяг роботи – 100 сторінок.

Розділ 1. Теоретичні засади використання методів театралізації та драматизації в навчанні іноземних мов

1.1. Історичний огляд методів викладання іноземних мов

Методика викладання іноземних мов є однією з ключових складових педагогічної науки, яка постійно розвивається у відповідь на динамічні зміни в суспільстві, культурі та технологіях. Її еволюція тісно пов'язана з потребами освітнього процесу, що зумовлює виникнення нових методів та підходів на кожному етапі історичного розвитку. Зміни в освітніх підходах були зумовлені прагненням удосконалити процес навчання, зробити його більш ефективним, інтерактивним і відповідним до вимог сучасного світу.

Кожна методика, яка з'являлася в різні періоди, мала свої теоретичні засади та практичні цілі. Вона пропонувала інноваційні підходи до формування мовленнєвих навичок, розвитку когнітивних здібностей учнів і формування міжкультурної компетентності. Водночас ці методи суттєво впливали на професійний розвиток педагогів, змушуючи їх адаптуватися до нових реалій і активно впроваджувати сучасні практики.

У даному розділі розглянуто етапи розвитку методики викладання іноземних мов із акцентом на їх теоретичні основи, особливості впровадження на практиці, а також їхній внесок у формування сучасних підходів до навчання.

Розглянувши історичну ретроспективу, ми можемо виокремити наступні методи навчання іноземних мов, що історично змінювались та доповнювались.

Першим опишемо *граматико-перекладний метод*, який є одним із найдавніших підходів до вивчення іноземних мов. Його коріння сягає XVIII століття, коли методика викладання була спрямована на вивчення класичних мов - латини та грецької. У XIX столітті цей підхід адаптували до сучасних мов, включаючи англійську, що стало відповіддю на зростаючу потребу у формальній освіті [46, с. 67]. Його основна мета полягала у розвитку здатності

читати та перекладати письмові тексти, що було вкрай важливим для академічної діяльності того часу.

Граматико-перекладний метод ґрунтувався на кількох ключових принципах:

1. Вивчення граматики через детальний аналіз правил та конструкцій.
2. Формування словникового запасу шляхом заучування перекладів окремих слів.
3. Використання письмового перекладу як основного засобу контролю засвоєння матеріалу.
4. Акцент на письмовій, а не усній формі мовлення [42, с.32-38].

Даний метод передбачав викладання англійської мови через порівняння її граматичних структур із рідною мовою учня. Заняття склалися з двох основних частин: вивчення граматичних правил і перекладу текстів. Наприклад, учні могли працювати з реченнями, що демонстрували використання умовних речень другого типу:

Рідна мова: «Якби я мав достатньо грошей, я б поїхав у Лондон»

Англійська мова: «If I had enough money, I would go to London».

На практиці, методика часто включала:

1. Граматичний аналіз текстів. Учні розбирали речення, виділяючи підмет, присудок та інші частини мови, що дозволяло їм зрозуміти синтаксичну структуру англійської мови.
2. Переклад із рідної мови на англійську. Завдання спрямовувалися на відпрацювання певних граматичних конструкцій.
3. Запам'ятовування словникового запасу. Учні заучували списки слів із перекладом, часто без контекстуального використання.

Граматико-перекладний метод володів низкою суттєвих переваг, які зумовлювали його тривале використання в освітній практиці. Зокрема, однією з основних його переваг було сприяння розвитку аналітичного мислення учнів. Постійний аналіз граматичних правил і структура текстів формували у студентів здатність до логічного осмислення мовних явищ. Крім того, метод вирізнявся

високим рівнем систематизації навчального матеріалу: чітко структуровані завдання забезпечували поступове і поетапне опанування навіть складних граматичних конструкцій. Ще однією перевагою була його універсальність і доступність для широкої аудиторії, оскільки впровадження цього методу не вимагало значних матеріально-технічних ресурсів, що дозволяло використовувати його у різних освітніх умовах.

Проте, незважаючи на зазначені переваги, граматико-перекладний метод мав і суттєві недоліки, які обмежували його ефективність у формуванні повноцінних мовних компетенцій. Найвагомим з них була недостатня орієнтованість на розвиток комунікативних навичок. Учні, які навчалися за цією методикою, зазвичай демонстрували високий рівень грамотності у письмових роботах та перекладах, проте їхні здібності до усного мовлення і спонтанної комунікації залишалися недостатньо розвиненими. Така ситуація значно ускладнювала застосування вивченої мови у реальних життєвих ситуаціях, що звужувало практичну цінність отриманих знань [58, с. 57]. Крім того, методика часто характеризувалася монотонністю навчального процесу, що негативно впливало на мотивацію учнів до навчання та знижувало їхній інтерес до вивчення мови.

У ХХ столітті ці недоліки стали об'єктом активної критики з боку науковців і педагогів, що стимулювало розробку нових підходів до навчання іноземних мов. Так, з'явилися інноваційні методики, зокрема прямий метод та аудіолінгвальний підхід, які зробили акцент на інтерактивності, розвитку усного мовлення та формуванні комунікативної компетентності. Ці підходи відкрили нові можливості для підвищення ефективності освітнього процесу та адаптації його до сучасних вимог. Застосування методу у сучасній методиці

Сьогодні граматико-перекладний метод рідко використовується як основний, однак його елементи інтегруються у комбіновані підходи.

Наприклад, у підручниках для початківців часто зустрічаються вправи на переклад, які дозволяють глибше зрозуміти граматичні конструкції та лексичні особливості.

Приклад сучасного використання: У популярному підручнику *English Grammar in Use* Реймонда Мерфі завдання на переклад та граматичний аналіз служать для закріплення правил, таких як використання часів у англійській мові.

Граматико-перекладний метод був важливим етапом у розвитку методики викладання англійської мови. Його внесок полягає у створенні систематичного підходу до навчання, який залишається актуальним для вивчення граматики та лексики. Однак його обмеження у розвитку комунікативних навичок призвели до появи нових методів, які більше відповідають сучасним вимогам.

Наступним розглянемо *прямий метод*, який з'явився наприкінці XIX — на початку XX століття як реакція на недоліки граматико-перекладного методу, зокрема на його невідповідність потребам навчання розмовної мови. Головною метою прямого методу було створення умов, максимально наближених до природного процесу вивчення рідної мови. Цей підхід ґрунтувався на ідеї, що ефективно засвоєння іноземної мови відбувається через безпосередній контакт із нею, без використання рідної мови як посередника [41, с.19-34].

Основою прямого методу стало вивчення мови через занурення у мовне середовище. Учням пропонувалося сприймати і розуміти нові слова, фрази та граматичні структури через контекст, асоціації, візуальні матеріали або дії викладача. Викладання здійснювалося виключно англійською мовою, без використання перекладу.

Прямий метод базується на таких ключових принципах:

1. Використання цільової мови. Викладачі уникають використання рідної мови, навіть для пояснення складних понять. Учні вчать мислити англійською мовою.

2. Навчання через усну комунікацію. Головний акцент робиться на розвиток навичок говоріння та аудіювання.

3. Контекстуальне засвоєння лексики. Слова та фрази вводяться через візуальні матеріали, приклади або ситуації, а не за допомогою перекладу.

4. Інтерактивні методи викладання. Використовуються запитання-відповіді, рольові ігри, діалоги, які стимулюють учнів до активного використання мови.

Прямий метод орієнтований на практичне використання мови у повсякденному житті. Викладання здійснюється через діалоги, ситуаційні вправи та рольові ігри. Наприклад, викладач може показати зображення собаки та запитати: «*What is this?*» Учень відповідає: «*This is a dog.*» У подальшому викладач може ускладнювати завдання: «*What color is the dog?*» або «*What does the dog do?*».

Приклад уроку за прямим методом:

1. Вступ (warm-up): Викладач показує зображення об'єктів (наприклад, фруктів) і запитує: «*What is this?*».
2. Введення нової лексики: Учні вивчають назви фруктів, використовуючи картинки або реальні предмети.
3. Практика діалогу: Студенти практикують короткий діалог:
 - «*Do you like apples?*»
 - «*Yes, I do. I like apples.*»
4. Ігрове завдання: Учні виконують роль продавця і покупця на уявному ринку.

Перевагами прямого методу є наступні:

1. Розвиток усного мовлення - метод сприяє формуванню комунікативних навичок, необхідних для реального спілкування.
2. Ефективне занурення у мовне середовище - викладання англійською мовою допомагає учням звикнути до мовного потоку, що покращує розуміння на слух.
3. Активізація уваги та мотивації - використання інтерактивних методів викликає інтерес до навчання та сприяє залученню учнів.

Прямий метод, хоча й відзначається інноваційним підходом до навчання іноземних мов та орієнтацією на розвиток комунікативної компетентності, має низку суттєвих недоліків, які знижують його універсальність та ефективність у

певних контекстах. Одним із ключових недоліків є високі вимоги до кваліфікації викладача. Для успішної реалізації цього методу педагог повинен досконало володіти цільовою мовою, мати достатній рівень лінгвістичної компетентності та вміти пояснювати складні мовні явища без використання рідної мови, що потребує не лише професійної підготовки, а й значного досвіду роботи.

Другим істотним обмеженням є складність у застосуванні методу для початківців. Учні, які не мають базових знань із мови, часто відчують труднощі через відсутність перекладу. Така ситуація може ускладнювати процес засвоєння нового матеріалу, особливо на початкових етапах навчання, і знижувати рівень мотивації до вивчення іноземної мови.

Крім того, метод обмежений у викладанні граматики. Прямий підхід не передбачає систематичного вивчення граматичних правил, що ускладнює опанування складних синтаксичних конструкцій. Це може стати перешкодою для глибокого розуміння граматичних аспектів мови та їхнього подальшого використання в мовленнєвій практиці [59, с. 27]. Таким чином, зазначені недоліки вказують на необхідність доповнення прямого методу іншими підходами для забезпечення комплексного навчання іноземної мови.

Попри те, що прямий метод рідко використовується у чистій формі, його принципи широко застосовуються у сучасній методиці викладання англійської мови, особливо у комунікативному підході. Наприклад, мовні школи, такі як Berlitz, активно використовують цей метод у своїх програмах. Крім того, методика викладання англійської мови для дітей часто базується на інтерактивних вправах прямого методу, які включають візуальні матеріали та ігри.

Деякі дослідники, зокрема Ховат Антоні та Відоусон Генрі підкреслюють, що прямий метод став значним проривом у розвитку методики викладання мов, проте водночас акцентують увагу на його обмеженнях. Зокрема, одним із суттєвих недоліків є недостатня теоретична база для систематичного засвоєння граматики. Це стає серйозною перешкодою для

студентів старшого віку або тих, хто готується до складання академічних іспитів, де необхідні поглиблені знання граматичних правил [48, с.89-90].

Попри це, прямий метод зробив вагомий внесок у викладання англійської мови, зокрема завдяки акценту на практичному використанні мови та розвитку усного мовлення. Його принципи, такі як навчання без використання рідної мови, залишаються важливими і сьогодні, особливо у викладанні дітей і дорослих, які прагнуть швидко опанувати комунікативні навички.

Разом із тим для забезпечення комплексного підходу до вивчення мови прямий метод потребує доповнення іншими методиками, які надають можливість систематично вивчати граматику й розвивати письмові навички. Така інтеграція різних підходів дозволяє досягти оптимальних результатів у навчанні та відповідає сучасним потребам мовної освіти.

Водночас прямий метод зробив вагомий внесок у розвиток сучасної методики викладання англійської мови, оскільки вперше переніс акцент на практичне використання мови та розвиток навичок усного мовлення. Одним із його ключових принципів є навчання без використання рідної мови, що й сьогодні залишається актуальним, особливо в роботі з дітьми та дорослими, які прагнуть швидко опанувати комунікативні навички.

Однак для досягнення повноцінного та комплексного результату прямий метод потребує інтеграції з іншими підходами, які забезпечують систематичне вивчення граматики та розвиток навичок письма. Такий синтез методик дозволяє забезпечити всебічне засвоєння мови й відповідає потребам сучасного освітнього процесу.

Далі розглянемо *аудіолінгвальний метод*, який виник у середині ХХ століття, у період значного розвитку лінгвістики та психології, зокрема біхевіористичних теорій навчання. Цей метод активно застосовувався в США під час Другої світової війни для швидкого навчання військових іноземним мовам у рамках програми «Армійський спеціалізований тренінг» (*Army Specialized Training Program*). Основою методу стала ідея про те, що мову

можна опанувати шляхом багаторазового повторення фраз і структур, що сприяє їх автоматизації [58, с.27].

Аудіолінгвальний метод базується на кількох ключових принципах:

1. Теорія біхевіоризму. Навчання розглядається як процес формування навичок через підкріплення правильних відповідей і виправлення помилок.

2. Структурна лінгвістика. Мова аналізується як система взаємопов'язаних структур, які необхідно вивчати поступово, від простого до складного.

3. Пріоритет усного мовлення. Навчання починається з розмовної мови, акцентуючи увагу на правильній вимові та інтонації.

Аудіолінгвальний метод є підходом до навчання іноземних мов, який спрямований на розвиток слухових і мовленнєвих навичок. Основною метою цього методу є автоматизація мовних структур, що дозволяє забезпечити швидке та правильне використання мови в процесі спілкування. Методика аудіолінгвального навчання передбачає кілька ключових етапів, кожен із яких спрямований на поетапне формування мовленнєвої компетентності.

Перший етап полягає в імітації та повторенні. Учням пропонують прослуховувати зразкові речення, озвучені викладачем або записані на аудіоносіях. Повторюючи ці речення, студенти вдосконалюють свою вимову та інтонацію, що є основою для подальшого формування мовленнєвих навичок.

Другий етап передбачає виконання механічних вправ, які спрямовані на засвоєння мовних конструкцій через підстановку, трансформацію або розширення речень. Наприклад, у вправах на підстановку студент змінює окремі елементи речення, як у прикладі: "I am reading a book" → "I am reading a newspaper". У трансформаційних вправах учень змінює граматичну структуру речення, наприклад: "He is working" → "Is he working?". Ці вправи формують базові мовні навички та закріплюють розуміння граматичних правил.

Третій етап включає використання заздалегідь підготовлених діалогів, які моделюють типові ситуації спілкування. Робота з такими діалогами дозволяє

учням практикувати використання мовних конструкцій у контексті, максимально наближеному до реального спілкування.

Завершальним етапом є автоматизація навичок. Через багаторазове повторення мовних конструкцій студенти закріплюють вивчений матеріал до рівня автоматичного відтворення, що значно спрощує їхнє використання у спонтанному мовленні.

Таким чином, аудіолінгвальний метод базується на систематичному підході до навчання, орієнтованому на практичне оволодіння мовними навичками через повторення, тренування та поступове ускладнення завдань.

Для викладання англійської мови за аудіолінгвальним методом широко використовувалися аудіозаписи та підручники, спеціально розроблені для цього підходу. Наприклад, популярні програми *English Language Institute (ELI)* і підручники серії *Lado English Series* активно використовували цей метод для навчання.

Приклад уроку:

1. Прослуховування моделі. Учні слухають запис:
 - *Teacher: What is your name?*
 - *Student: My name is John.*
2. Повторення. Учні повторюють речення хором, а потім індивідуально.
3. Підстановчі вправи.
 - *Teacher: What is your name?*
 - *Student: My name is Mary.*
4. Діалог. Учні практикують діалог у парах, змінюючи певні деталі:
 - *A: Where are you from?*
 - *B: I am from New York.*

Цей підхід допомагав учням швидко засвоювати типові фрази та використовувати їх у реальних комунікативних ситуаціях.

Метод має низку переваг, які зумовлюють його ефективність, особливо на початкових етапах вивчення іноземної мови. Насамперед, цей підхід забезпечує

швидке формування базових мовленнєвих навичок. Автоматизація мовних конструкцій дозволяє учням швидко адаптуватися до використання мови як у сприйнятті на слух, так і в мовленні. Одним із ключових аспектів методу є увага до правильної вимови. Залучення аудіоматеріалів із носіями мови сприяє формуванню чіткого мовлення та вдосконаленню інтонаційних характеристик. Крім того, методика є особливо корисною для початківців, оскільки дозволяє без попередньої мовної підготовки засвоювати основні фрази та мовні структури, необхідні для спілкування на елементарному рівні.

Попри численні переваги, аудіолінгвальний метод має і певні недоліки, які обмежують його універсальність. Одним із головних недоліків є відсутність можливості творчого використання мови. Орієнтація на механічне повторення фраз і речень значно обмежує розвиток комунікативної компетенції, адже учні не практикують адаптацію мовних структур до нових ситуацій. Крім того, методика нерідко виявляється монотонною: постійне повторення матеріалу може викликати втому та знижувати мотивацію до навчання. Ще одним недоліком є обмеженість словникового запасу. Робота з типовими фразами та стандартними конструкціями не забезпечує необхідної лексичної різноманітності, що може ускладнювати перехід до більш складних рівнів володіння мовою [49, с. 54].

Таким чином, аудіолінгвальний метод є ефективним для початкових етапів навчання, однак його обмеження свідчать про необхідність доповнення іншими методиками, орієнтованими на розвиток творчих та комунікативних здібностей.

Попри те, що аудіолінгвальний метод втратив популярність як основний підхід, його принципи все ще використовуються у комбінованих методиках, особливо на початкових рівнях навчання. Наприклад, елементи методу активно застосовуються у мобільних додатках, таких як Duolingo, де повторення та моделювання стандартних фраз є ключовими елементами навчання [58, с. 76-77].

Ентоні Ховат та Генрі Відовсон, відзначають, що аудіолінгвальний метод був важливим етапом у розвитку методики викладання іноземних мов, особливо завдяки акценту на усному мовленні. Проте сучасна педагогіка вимагає більшого фокусу на комунікативних навичках і творчому використанні мови [48, с. 45-46].

Аудіолінгвальний метод став вагомим внеском у розвиток методики викладання англійської мови, особливо у формуванні базових мовних навичок. Його вплив помітний у сучасних підходах до навчання, які поєднують елементи аудіолінгвального методу з комунікативним підходом, забезпечуючи більш збалансоване засвоєння мови.

Далі, у 1970-х роках як відповідь на недоліки традиційних методів навчання, таких як граматико-перекладний та аудіолінгвальний методи, з'явився *комунікативний підхід*. Його виникнення було зумовлене змінами в соціальних і освітніх потребах, які вимагали розвитку не лише формальних знань про мову, але й здатності використовувати її у реальних комунікативних ситуаціях [59, с. 34]. Цей підхід базується на ідеях функціональної лінгвістики, запропонованої Д. Хаймсом, та концепції мовної компетенції, яка включає лінгвістичну, соціолінгвістичну, прагматичну та стратегічну компоненти.

Головна мета комунікативного підходу - розвиток комунікативної компетенції, тобто здатності ефективно використовувати мову в різних соціальних контекстах. Відповідно, навчальний процес спрямований на інтеграцію всіх видів мовленнєвої діяльності (читання, письмо, говоріння та слухання) та створення автентичних умов для мовної практики.

Комунікативний підхід ґрунтується на таких ключових принципах:

1. **Центрованість на учневі.** Учень стає активним учасником навчального процесу, а викладач виступає фасилітатором, який створює умови для ефективного навчання.

2. **Функціональний підхід до мови.** Акцент робиться на значенні висловлювань, а не на їхній формі. Навчання базується на використанні мови

для виконання конкретних завдань (наприклад, замовлення їжі, опис маршруту).

3. Автентичність матеріалів. Використовуються реальні тексти, аудіо та відео, що відображають природне мовне середовище.

4. Комунікативні завдання. Учні виконують завдання, які імітують реальні ситуації спілкування, наприклад, обговорення планів на вихідні чи написання електронного листа.

5. Інтерактивність. Навчальний процес організовується через групову та парну роботу, що сприяє активній взаємодії між учнями.

У межах комунікативного підходу заняття організовуються таким чином, щоб учні могли практикувати мову в реальних або максимально наближених до реальності умовах. Завдання фокусуються на передачі значення, а не на формальній точності.

Нижче наведено приклад заняття за комунікативним підходом:

1. Warm-up (розминка): Учні відповідають на запитання викладача про їхній день (наприклад, *"What did you do yesterday?"*).

2. Введення нової лексики та граматики: Викладач використовує автентичний текст (наприклад, оголошення про подорож), у якому представлена цільова лексика та граматика.

3. Практика через інтерактивні завдання: Учні обговорюють у парах або групах, які місця вони хотіли б відвідати, використовуючи нову лексику.

4. Комунікативне завдання: Учні планують подорож, обговорюючи маршрут і транспортні засоби, а потім презентують свої плани перед класом.

Автентичність матеріалів є ключовим елементом цього підходу. Наприклад, у процесі навчання можуть використовуватися новини, статті, записи інтерв'ю чи відео з реального життя.

Комунікативний підхід має низку значних переваг, які роблять його одним із найефективніших методів навчання іноземних мов. Основною перевагою є розвиток практичних навичок спілкування, адже учні вчаться використовувати мову в реальних життєвих ситуаціях. Такий підхід сприяє

більш результативному навчанню та підвищує мотивацію студентів завдяки відчуттю практичної користі від здобутих знань. Ще одним важливим аспектом є інтеграція всіх видів мовленнєвої діяльності — читання, письма, говоріння та слухання, що забезпечує гармонійний розвиток мовних компетенцій.

Комунікативний підхід також вирізняється гнучкістю у викладанні, адже він дозволяє адаптувати навчальні матеріали та завдання до рівня підготовки, інтересів і потреб учнів. Це забезпечує індивідуалізацію навчального процесу, яка є важливою складовою успішного засвоєння мови. Крім того, активне залучення студентів до комунікативних завдань створює сприятливе середовище для навчання, стимулюючи їхню зацікавленість і мотивацію.

Попри численні переваги, комунікативний підхід має й певні недоліки, що можуть створювати труднощі в його реалізації. Однією з головних проблем є високі вимоги до кваліфікації викладача. Для успішного застосування методу педагог повинен володіти навичками організації автентичних комунікативних завдань, ефективного керування груповою роботою, а також здатністю коригувати помилки без порушення комунікативного процесу.

Окрім того, методика стикається з труднощами в оцінюванні навчальних досягнень учнів. Традиційні підходи до оцінювання, які базуються на тестуванні граматики або словникового запасу, часто не є адекватними для визначення прогресу в розвитку комунікативної компетенції.

Ще одним недоліком є залежність від ресурсів. Для ефективного впровадження комунікативного підходу необхідно використовувати автентичні матеріали та мати доступ до сучасних технологій, що може бути проблемою в умовах обмежених ресурсів.

Хоча комунікативний підхід є надзвичайно перспективним і ефективним методом навчання, його успішне застосування вимагає високої кваліфікації викладачів, належного забезпечення ресурсами та адаптації методів оцінювання до специфіки цього підходу.

Сьогодні комунікативний підхід є домінуючим у викладанні англійської мови у багатьох країнах. Його принципи інтегровані у більшість сучасних

навчальних програм і підручників, таких як *English File*, *Speakout* або *Cutting Edge*. Крім того, його елементи активно застосовуються в онлайн-платформах для вивчення мови, таких як Duolingo чи Babbel.

Важливою складовою сучасного використання підходу є інтеграція цифрових технологій. Наприклад, платформи для спільного навчання, такі як Zoom чи Microsoft Teams, дозволяють проводити інтерактивні заняття з використанням автентичних матеріалів і забезпечувати учням можливість спілкування у реальному часі.

Даний підхід є одним із найбільш ефективних методів навчання англійської мови, оскільки він орієнтований на практичне використання мови та розвиток комунікативної компетенції. Його гнучкість, інтерактивність і спрямованість на реальні мовленнєві ситуації роблять його незамінним у сучасному навчальному процесі. Однак для ефективного впровадження цього підходу необхідні висококваліфіковані викладачі та доступ до відповідних ресурсів, що потребує значних зусиль і інвестицій у освітню сферу.

Сучасний освітній процес характеризується інтеграцією інноваційних підходів, які спрямовані на активізацію пізнавальної діяльності учнів, підвищення їхньої мотивації та розвиток комунікативної компетенції. У цьому контексті набули значного поширення *інтерактивні методи* навчання англійської мови. Вони базуються на активній участі учнів у навчальному процесі, що передбачає їхню взаємодію між собою, із викладачем і з навчальними матеріалами.

Інтерактивні методи поєднують у собі досягнення традиційних підходів та новітніх технологій. Їх застосування відповідає вимогам сучасного інформаційного суспільства, де англійська мова є ключовим засобом міжнародного спілкування.

Теоретичні основи інтерактивних методів базуються на засадах когнітивно-комунікативного та діяльнісного підходів до навчання. Когнітивно-комунікативний підхід спрямований на розвиток у учнів не лише знань і навичок, але й умінь ефективно застосовувати їх у реальних ситуаціях.

Діяльнісний підхід акцентує увагу на активному залученні учнів до навчального процесу через виконання практичних завдань, які імітують реальні життєві ситуації.

Основними принципами інтерактивного навчання є наступні:

1. Активність учнів. Учні є активними учасниками навчального процесу, що сприяє глибшому засвоєнню матеріалу.
2. Взаємодія. Завдання розробляються таким чином, щоб учні взаємодіяли один з одним і з викладачем.
3. Індивідуалізація навчання. Методи враховують індивідуальні особливості учнів, їхні потреби та рівень володіння мовою.
4. Контекстуальність. Навчання відбувається у контексті реальних ситуацій, що робить процес більш автентичним і значущим для учнів.
5. Інтеграція технологій. Використання сучасних цифрових інструментів і платформ є невід'ємною складовою інтерактивного навчання.

Сучасні інтерактивні методи викладання англійської мови спрямовані на активізацію навчального процесу через використання інноваційних підходів, які забезпечують залученість учнів та сприяють розвитку їхніх практичних навичок. Серед таких методів особливу увагу заслуговують метод проєктів, рольові ігри, використання мультимедійних технологій та підхід «фліп-класу».

Метод проєктів орієнтований на виконання завдань, які мають практичну або дослідницьку цінність. Учні створюють різноманітні проєкти, такі як презентації, відеоролики, буклети чи міні-дослідження англійською мовою. Наприклад, розробка туристичного путівника англійською для іноземців, які планують відвідати місто учнів, включає дослідження цікавих місць, створення текстів і презентацію результатів. Цей метод сприяє розвитку творчого мислення, навичок командної роботи та інтеграції різних мовленнєвих умінь.

Метод рольових ігор передбачає моделювання реальних комунікативних ситуацій, що дозволяє учням практикувати мову в автентичному контексті. Наприклад, учні можуть розігрувати ситуацію в ресторані, де одні виконують роль офіціантів, а інші — клієнтів, спілкуючись англійською відповідно до

заданого сценарію. Цей підхід сприяє розвитку комунікативних навичок, удосконаленню вимови та інтонації, а також підвищує мотивацію через ігровий компонент.

Використання мультимедійних технологій значно розширює можливості інтерактивного навчання. Викладачі активно застосовують мобільні додатки, онлайн-платформи, інтерактивні дошки та відеоматеріали. Наприклад, платформа Kahoot дозволяє проводити інтерактивне тестування, де учні відповідають на запитання за допомогою смартфонів, що додає елемент змагання та стимулює залученість. Цей підхід забезпечує візуальну підтримку матеріалу, доступ до автентичних ресурсів (відео, статті, подкасти) та робить навчальний процес динамічним.

Метод «фліп-класу» передбачає самостійне опрацювання теоретичного матеріалу вдома (наприклад, перегляд відеоуроків) і виконання практичних завдань під час заняття. Наприклад, учні вдома переглядають урок про граматичні часи англійської мови, а в класі виконують вправи на їхнє використання у розмовних ситуаціях. Цей метод дозволяє економити час на уроці, поглиблено опрацьовувати матеріал і враховувати індивідуальні потреби учнів.

Сучасні інтерактивні методи мають низку переваг, які зумовлюють їх ефективність. По-перше, вони підвищують мотивацію учнів, роблячи навчальний процес цікавим і динамічним. По-друге, методи сприяють розвитку реальних комунікативних навичок, адже учні практикують мову в умовах, максимально наближених до реальних. Крім того, інтерактивні підходи стимулюють критичне мислення через завдання, що потребують аналізу, синтезу та оцінки інформації. Ще однією перевагою є гнучкість: викладач може адаптувати завдання та матеріали до рівня знань і потреб учнів, забезпечуючи індивідуалізацію навчання.

Попри переваги, інтерактивні методи мають певні недоліки. Одним із них є високі вимоги до кваліфікації викладача, який повинен володіти навичками планування, організації занять та управління навчальним процесом. Ще однією

проблемою є залежність від технічного забезпечення, адже деякі методи передбачають використання мультимедійних засобів, доступ до яких може бути обмеженим. Також інтерактивні заняття потребують більше часу на планування, ніж традиційні, що може створювати додаткове навантаження на викладача.

Отже, інтерактивні методи є ефективним інструментом у навчанні англійської мови, проте їх успішна реалізація залежить від кваліфікації педагога, наявності ресурсів та грамотного планування навчального процесу.

Наведені методи навчання англійської мови є ефективним інструментом для розвитку комунікативних компетенцій, адаптації до потреб сучасного інформаційного суспільства та залучення учнів до активної участі у навчальному процесі. Вони забезпечують інтеграцію інноваційних технологій із педагогічними практиками, що сприяє якісному засвоєнню мови. Однак їх успішне впровадження залежить від кваліфікації викладача та наявності відповідних ресурсів.

1.2. Театралізація як педагогічний метод: визначення та особливості

Сучасна педагогіка спрямована на пошук ефективних методів навчання, які поєднують розвиток когнітивних, емоційних та соціальних навичок учнів. Одним із таких підходів є театралізація, яка виступає потужним засобом залучення учнів до навчального процесу через інтерактивність, емоційне переживання та творче самовираження. Використання театралізації як педагогічного методу забезпечує гармонійний розвиток особистості учня, формування його комунікативних компетенцій і розвиток творчого потенціалу.

Ідея використання театральних елементів у навчанні бере початок ще у працях Платона та Арістотеля, які вважали мистецтво засобом виховання. У XIX столітті педагогічні ідеї Фрідріха Фребеля та Джона Дьюї акцентували увагу на значенні гри і творчості в освітньому процесі. У XX столітті розвиток театральної педагогіки пов'язаний із діяльністю таких діячів, як Лев

Виготський, який розглядав гру як провідну діяльність для розвитку дитини, та Константин Станіславський, який запропонував принципи створення сценічного образу, застосовні у педагогічному контексті [74, с.178-190].

Питання визначення театралізації як педагогічного методу розглядалось багатьма дослідниками, як вітчизняними, так і зарубіжними.

Дослідниця Л. Артемова визначає театралізацію як інтеграційний метод навчання, який забезпечує гармонійний розвиток особистості учнів через створення художніх образів у процесі інсценізації. Вона поєднує елементи гри, творчості та міжособистісного спілкування, сприяючи формуванню як мовленнєвих, так і соціальних навичок [2, с.66].

Автор Г. Тарасенко писав, що театралізація в освіті - це засіб реалізації інтерактивного навчання, який включає використання драматичних форм і методів для створення умов, що стимулюючи мовленнєву активність, креативність та емоційну залученість учнів [26, с.47].

Автор Гевін Болтон описував театралізацію як педагогічний інструмент, що спрямований на розвиток критичного мислення, уяви та соціальних навичок учнів через драматичну гру та рольові взаємодії. Це не лише засіб вивчення матеріалу, але й спосіб пізнання світу [30, с.44].

Дослідники Дж. Річардз та Теодор Роджерс зазначали, що театралізація як метод навчання передбачає залучення учнів до інтерактивних рольових ігор та інсценізацій, що моделюють реальні життєві ситуації. Це підхід, який дозволяє учням практикувати мовленнєві навички у безпечному, творчому середовищі [69, с.17].

Джейн Арнолд називав театралізацію педагогічним методом, що активує афективні чинники навчання через інтеграцію емоцій, творчості та міжособистісної взаємодії. Вона допомагає учням розвивати мовні навички в умовах природного комунікативного середовища [27, с. 117-130].

Узагальнюючи, зазначимо, що театралізація у педагогіці визначається як метод навчання, що передбачає використання елементів театральної діяльності для формування у учнів когнітивних, комунікативних і соціальних навичок. Це

процес, у якому учні залучаються до інсценізації певних ситуацій, виконання ролей або створення сценічних образів з освітньою метою [69, с. 98].

Ці визначення демонструють, що театралізація є універсальним методом, який охоплює мовні, соціальні та творчі аспекти навчання, роблячи процес освіти інтерактивним і захопливим.

Театралізація як метод базується на кількох ключових засадах:

1) Діяльнісний підхід - учні активно беруть участь у процесі, виконуючи творчі завдання.

2) Емоційно-ціннісне навчання - використання емоційного залучення для поглиблення засвоєння знань.

3) Комунікативна взаємодія - співпраця учнів між собою для досягнення спільної мети.

Розпишемо їх детальніше.

1. Діяльнісний підхід. Однією з основних засад театралізації є діяльнісний підхід, який акцентує увагу на активній участі учнів у навчальному процесі. Учні не залишаються пасивними слухачами, а виконують творчі завдання, що дозволяють їм стати центральними учасниками освітньої діяльності. Під час роботи над ролями, сценками чи інсценізаціями вони:

- Аналізують тексти й персонажів.
- Беруть участь у створенні сценаріїв.
- Розподіляють ролі та репетирують виконання.

Це не тільки сприяє розвитку мовленнєвих навичок, але й формує відповідальність, ініціативність і вміння вирішувати завдання творчим шляхом. Наприклад, у процесі створення міні-вистави учні навчаються висловлювати свої ідеї, аргументувати їх і враховувати думки інших.

2. Емоційно-ціннісне навчання є важливою складовою театралізації, оскільки завдяки залученню емоцій учнів знання засвоюються більш глибоко та ефективно. Емоційний компонент включає переживання, співпереживання, створення образів та відчуття, що виникають під час виконання ролей. Це робить навчання не лише інформативним, а й захопливим.

Крім того, театралізація дозволяє учням формувати ціннісні орієнтири, адже часто сценарії торкаються морально-етичних питань, як-от взаємодопомога, дружба чи відповідальність. Наприклад, інсценізація уривків із «*The Happy Prince*» Оскара Вайльда спонукає до обговорення тем самопожертви та доброти, залучаючи учнів до аналізу поведінки персонажів через їхні емоції.

3. Комунікативна взаємодія є ключовим елементом театралізації, оскільки метод передбачає співпрацю учнів у групах чи парах для досягнення спільної мети. Цей принцип забезпечує розвиток комунікативних навичок: учні вчаться слухати одне одного, домовлятися, розподіляти завдання та працювати як єдина команда.

Спільна діяльність під час театралізації створює умови для природної мовленнєвої практики. Наприклад, учні можуть розіграти сцену з реального життя, як-от діалог у магазині чи обговорення подорожі, що дає змогу вдосконалювати лексичні та граматичні навички в інтерактивному середовищі.

Комунікативна взаємодія також сприяє соціалізації: учні вчаться вирішувати конфлікти, враховувати думки інших і працювати над спільним результатом, що має важливе значення для їхнього особистісного та соціального розвитку.

Тож, засади театралізації - діяльнісний підхід, емоційно-ціннісне навчання та комунікативна взаємодія - забезпечують ефективність цього методу у навчанні англійської мови. Завдяки активній участі, емоційному залученню та співпраці учнів, театралізація не лише сприяє засвоєнню мовного матеріалу, але й формує важливі соціальні та особистісні компетенції, роблячи процес навчання цікавим, творчим і всебічно розвиваючим [22, с.117].

Метод театралізації ґрунтується на чітко визначених принципах, які забезпечують його ефективність та інтеграцію в освітній процес. Одним із ключових принципів є *аутичність*, яка передбачає створення навчальних ситуацій, максимально наближених до реальних життєвих умов. Це дозволяє

учням не лише засвоювати знання, але й відразу переносити їх у практичний контекст.

Принцип *креативності* спрямований на стимулювання творчого потенціалу учнів. Виконання завдань, які потребують генерації нових ідей, створення образів та пошуку інноваційних рішень, сприяє розвитку креативного мислення.

Не менш важливим є принцип *залученості*, що передбачає активну участь усіх учнів у навчальному процесі. Розподіл ролей і інтерактивна взаємодія забезпечують колективне занурення у навчальну діяльність, що значно підвищує ефективність засвоєння матеріалу.

Принцип *рефлексії* спрямований на аналіз і осмислення учнями отриманого досвіду після виконання завдань. Рефлексивна діяльність сприяє глибокому усвідомленню знань, їх закріпленню та розвитку критичного мислення.

Метод театралізації характеризується низкою специфічних особливостей, які визначають його унікальність у порівнянні з іншими педагогічними підходами. Однією з основних особливостей є *рольова взаємодія*, що передбачає виконання учнями певних ролей. Такий підхід сприяє глибшому засвоєнню навчального матеріалу через практичну діяльність і взаємодію з іншими учасниками процесу.

Важливим елементом театралізації є *емоційне залучення*, яке посилює ефективність навчання завдяки впливу емоцій на процес запам'ятовування інформації. Емоційна складова дозволяє створити яскраві асоціації, які сприяють довготривалому збереженню знань.

Метод також вирізняється *міждисциплінарністю*, оскільки інтегрує знання та навички з різних сфер, таких як література, мистецтво, історія тощо. Це забезпечує комплексний підхід до навчання, розширюючи кругозір учнів і формуючи цілісне сприйняття навчального матеріалу.

Отже, театралізація як метод навчання базується на принципах аутентичності, творчості, залученості та рефлексії, що забезпечують ефективне

засвоєння знань. Її ключові особливості, такі як рольова взаємодія, емоційне залучення та міждисциплінарний підхід, роблять цей метод потужним інструментом у сучасній педагогіці.

Театралізація є ефективним засобом для формування комунікативних навичок у навчанні англійської мови. Учні виконують рольові ігри, інсценізують діалоги або створюють театральні вистави, що дозволяє їм зануритися у мовне середовище та розвивати мовленнєву компетенцію [52, с. 20-31].

На уроках англійської мови учні проводять інсценізації, наприклад, рольові ігри, що відтворюють ситуації з реального життя. Учні можуть грати ролі в ресторані, аеропорту чи магазині.

Наприклад, представимо ситуацію, де один учень грає роль офіціанта, інший - клієнта. Вони спілкуються англійською мовою, обговорюючи меню, роблячи замовлення і вирішуючи можливі проблеми. Освітньою метою такої вправи є розвиток мовленнєвих навичок, застосування лексики, пов'язаної з їжею та обслуговуванням, і формування впевненості у спілкуванні англійською мовою.

Метод театралізації володіє низкою значних переваг, які визначають його ефективність у сучасному освітньому процесі. Насамперед, він сприяє розвитку творчого мислення учнів, формуючи уяву, креативність та ініціативність. Залучення учнів до творчих завдань стимулює їхній інтелектуальний і креативний потенціал, що позитивно впливає на їхнє особистісне зростання.

Крім того, театралізація сприяє формуванню соціальних навичок. Робота в команді дозволяє учням опанувати навички ефективної комунікації, розвиває емпатію, толерантність та здатність співпрацювати з іншими. Такий підхід сприяє не лише розвитку мовної компетенції, але й вихованню соціально активної особистості.

Ще однією важливою перевагою є підвищення ефективності засвоєння навчального матеріалу. Завдяки емоційній взаємодії та практичній діяльності,

учні легше запам'ятовують інформацію, що зумовлює глибше розуміння матеріалу та його довготривале збереження у пам'яті.

Однак, попри значні переваги, метод театралізації має певні обмеження. Одним із ключових є ресурсна залежність, оскільки реалізація театралізованих завдань потребує значного часу на підготовку, а також матеріально-технічного забезпечення, включаючи реквізит, простір та спеціалізоване обладнання.

Іншою проблемою є складність застосування методу у великих навчальних групах. Викладачеві може бути важко забезпечити рівномірну участь кожного учня, що може знизити ефективність навчального процесу.

Таким чином, метод театралізації є ефективним інструментом у розвитку творчих, соціальних і пізнавальних компетенцій учнів, проте його впровадження вимагає ретельного планування та врахування ресурсних обмежень.

У сучасній освіті метод театралізації активно впроваджується завдяки інтеграції цифрових технологій. Наприклад, створення відеопроєктів, використання віртуальної реальності для театралізованих презентацій сприяє залученню учнів та розвитку їхніх цифрових навичок [14, с. 47].

Театралізація як педагогічний метод виявляється ефективним інструментом для комплексного розвитку учнів, поєднуючи емоційне, соціальне та когнітивне навчання. Цей метод створює унікальні можливості для засвоєння знань, розвитку творчих здібностей і соціальних навичок. Використання театралізації в освіті сприяє досягненню низки ключових освітніх цілей. Театралізація не лише сприяє засвоєнню навчального матеріалу, але й розвиває емоційний інтелект, комунікативні навички та вміння працювати в команді. Це особливо важливо у формуванні особистості учнів, готуючи їх до майбутнього соціального та професійного життя.

Театралізація як педагогічний метод є ефективним інструментом для формування цілісної особистості учня. Її використання сприяє розвитку креативності, емоційного інтелекту, соціальних і комунікативних навичок. Завдяки інтеграції творчості та інтерактивності метод відповідає сучасним

вимогам освіти. Практичні приклади демонструють її універсальність і адаптивність до різних дисциплін, що робить театралізацію потужним засобом модернізації освітнього процесу.

1.3. Драматизація як інтерактивний підхід у навчанні англійської мови

Сучасна методика навчання англійської мови потребує інтерактивних підходів, які дозволяють учням не лише опанувати теоретичні знання, але й активно застосовувати їх у реальних комунікативних ситуаціях. У зв'язку зі зростанням потреби у практичному використанні мови, інтерактивні методи стають невід'ємною частиною ефективного освітнього процесу. Серед них особливе місце займає драматизація, яка поєднує творчість, емоційний досвід та мовну практику, забезпечуючи глибше занурення у навчальний матеріал.

Драматизація є не просто методом, а цілісним підходом, що враховує психологічні, когнітивні та соціальні аспекти навчання. Цей метод надає можливість учням діяти в умовах, максимально наближених до реальних життєвих ситуацій, допомагаючи їм застосовувати англійську мову в природному контексті. Наприклад, під час інсценізації учні мають змогу практикувати діалоги, вирішувати проблеми та знаходити творчі рішення, одночасно розвиваючи лексичні, граматичні та комунікативні навички.

Однією з головних переваг драматизації є її вплив на розвиток особистісних якостей учнів. Метод сприяє формуванню уяви, яка є важливим компонентом креативного мислення, а також розвиває емпатію — здатність розуміти і відчувати емоції інших людей. Ці якості є ключовими не лише у навчальному процесі, але й у житті загалом, оскільки допомагають створювати гармонійні стосунки, ефективно працювати в команді та знаходити спільну мову з людьми.

Крім того, драматизація розвиває соціальні компетенції учнів. Участь у драматичних завданнях і групових інсценізаціях вчить взаємодіяти, приймати

відповідальність за спільну справу, долати мовний бар'єр та проявляти впевненість у власних силах. Учні працюють у середовищі, де їм доводиться активно спілкуватися англійською мовою, що мотивує їх вдосконалювати свої мовні навички.

Драматизація як інтерактивний метод передбачає виконання рольових ігор, інсценізацій, імпровізацій або створення театральних вистав на уроках англійської мови. Цей підхід спрямований на створення автентичного мовного середовища, яке мотивує учнів до активного використання мови.

Даний метод базується на когнітивно-комунікативному та діяльнісному підходах, які ставлять у центр навчального процесу активність учня, його емоційний досвід і здатність взаємодіяти у команді. Відповідно до ідей Л. Виготського, драматична діяльність сприяє розвитку вищих психічних функцій, таких як увага, мислення та мовлення, через створення умов для творчого самовираження [11, с. 32].

Ключовими принципами драматизації є наступні:

1. Аутентичність мовного середовища. Аутентичність мовного середовища є основою драматизації, адже метод спрямований на імітацію реальних життєвих ситуацій, у яких учні можуть застосовувати свої мовні знання. Це означає, що завдання під час уроку повинні бути максимально наближеними до тих, які учні можуть зустріти у повсякденному житті. Наприклад, це можуть бути рольові ігри, що моделюють діалоги в магазині, на вокзалі, в аеропорту або під час ділової зустрічі. Такий підхід дозволяє учням не лише опановувати лексику та граматику, але й розвивати навички використання мови в реальних комунікативних умовах. Завдяки аутентичності учні отримують практичний досвід, який забезпечує їхню готовність до спілкування поза межами класу.

2. Інтерактивність (Інтерактивність драматизації полягає у тому, що навчання відбувається через активну взаємодію між учнями. Цей принцип сприяє створенню динамічного навчального середовища, де учасники беруть участь у спільній діяльності, обговореннях, обміні ідеями та створенні сцен чи

діалогів. Виконання групових завдань, таких як розігрування сценок чи спільна підготовка міні-вистави, сприяє формуванню комунікативних навичок. Взаємодія під час драматизації дає можливість учням вчитися працювати в команді, домовлятися, враховувати думки інших і адаптуватися до різних стилів спілкування. Це також забезпечує природну мовну практику, яка є важливою для формування мовленнєвої впевненості.

3. Емоційність (Емоційність є важливим компонентом драматизації, оскільки завдання, що супроводжуються емоційними переживаннями, сприяють глибшому засвоєнню матеріалу. Під час інсценізацій учні переживають різні емоції своїх персонажів — радість, смуток, страх, злість — що дозволяє їм краще зрозуміти сенс тексту та значення слів. Емоційне залучення стимулює активну участь учнів у навчальному процесі, знижує тривогу та мовний бар'єр, а також сприяє запам'ятовуванню нових лексичних одиниць і фраз. Крім того, емоційний досвід підвищує мотивацію учнів, адже вони відчують себе більш залученими та зацікавленими в успіху виконуваних завдань.

4. Креативність (Креативність є ще одним важливим принципом драматизації, адже цей метод стимулює учнів до створення нових ідей, образів та сцен. У процесі виконання завдань учні можуть придумувати власні сценарії, пропонувати варіанти розвитку подій чи імпровізувати на задану тему. Креативний підхід сприяє розвитку уяви, здатності до нестандартного мислення та навичок самовираження. Наприклад, під час роботи над п'єсою учні можуть адаптувати текст, додавати нові персонажі чи навіть змінювати сюжет. Це допомагає їм розвивати не лише мовні навички, але й творчі здібності, що є важливим для особистісного розвитку [16 с. 79].

Надалі розглянемо труднощі впровадження елементів драматизації у навчання англійської мови.

Драматизація є одним із найефективніших методів навчання англійської мови, що сприяє розвитку мовленнєвих навичок, соціальних умінь та творчого мислення. Однак впровадження цього методу у навчальний процес

супроводжується низкою труднощів, які можуть впливати на якість та ефективність його використання. Розглянемо детальніше основні виклики, пов'язані з впровадженням елементів драматизації.

Однією з найбільш очевидних складностей є необхідність значних *ресурсів* для організації драматичних завдань. Цей метод потребує:

- Розробки сценаріїв: викладач повинен створювати або адаптувати тексти, які відповідатимуть рівню знань учнів, навчальним цілям і віковим особливостям. Це вимагає часу, креативності та педагогічних навичок.

- Забезпечення реквізиту та костюмів: навіть мінімальні декорації, костюми чи реквізит додають драматичності виконанню, але їх підготовка потребує часу, фінансових і матеріальних ресурсів.

- Навчальних матеріалів: потрібні посібники або додаткові ресурси для підготовки учнів, наприклад, аудіо- та відеоматеріали для тренування вимови чи інтонації.

Ресурсоемність цього підходу може бути особливо складною для викладачів, які працюють у школах із обмеженими бюджетами або з великою кількістю учнів.

Драматизація, особливо якщо це підготовка міні-вистави чи рольової гри, потребує більше часу, ніж традиційні методи навчання, тож наступною зі складнощів є *часові обмеження*. В умовах жорстко регламентованої навчальної програми, де час на кожну тему обмежений, викладачам важко інтегрувати драматичні елементи. Наприклад: підготовка сценок включає читання текстів, обговорення персонажів, репетиції та виконання, що може зайняти кілька уроків. Необхідність дотримання навчального плану може обмежувати можливість глибокого занурення у творчий процес.

Через це викладачам доводиться або скорочувати драматичну діяльність, або шукати способи інтеграції лише її окремих елементів.

Наступною проблемою є нерівномірний рівень підготовки учнів. У групах із різним рівнем знань англійської мови забезпечення рівноправної участі всіх учнів у драматизації стає складним завданням. Учні з нижчим

рівнем володіння мовою можуть відчувати невпевненість під час виконання ролей, важче засвоювати репліки чи імпровізувати під час сценок, боятися помилок, що може створювати додатковий мовний бар'єр.

Для викладача це означає необхідність ретельного планування завдань, адаптації ролей відповідно до можливостей кожного учня та створення сприятливої атмосфери, де помилки не критикуються, а сприймаються як частина навчального процесу.

Ефективне використання драматизації у навчанні англійської мови залежить від педагогічної майстерності викладача, тож, важливим питанням є вимоги до кваліфікації викладача.

Викладач повинен володіти базовими знаннями про театральні техніки, зокрема про роботу з голосом, інтонацією, невербальними засобами комунікації; мати навички організації групової роботи, мотивації учнів і створення атмосфери співпраці; вміти швидко адаптувати завдання відповідно до індивідуальних потреб учнів.

Відсутність досвіду або недостатня підготовка у використанні драматичних технік можуть знижувати ефективність цього методу.

Драматизація передбачає активну участь учнів у публічному виконанні ролей, що може бути складним для сором'язливих або невпевнених у собі учнів. Тож, наступною проблемою є *подолання психологічних бар'єрів*.

Часто учні боїться виглядати смішно перед однокласниками, відчують дискомфорт під час використання англійської мови через страх помилок, не хочуть брати участь у завданнях, які вимагають імпровізації чи емоційного вираження.

Викладач повинен створювати сприятливу атмосферу, заохочувати до участі всіх учнів і поступово залучати їх до активної діяльності.

Під час роботи з драматизацією учні можуть стикатися з труднощами *розуміння культурних або мовних аспектів* текстів, особливо якщо вони базуються на класичній англійській літературі. Наприклад, тексти Шекспіра або Діккенса можуть бути важкими через складну лексику, архаїчні конструкції

чи культурні відсилки. Учні можуть не завжди розуміти контекст або мотиви персонажів через відмінності у культурних традиціях. Це вимагає від викладача ретельного пояснення контексту, адаптації текстів або використання сучасніших матеріалів.

Логістичні складнощі – це ще одна складність, з якою може стикатись викладач. Велика кількість учнів у класі може ускладнювати організацію драматичних завдань. Необхідність розподілу ролей, створення простору для виступу та координація великої групи потребують додаткових зусиль від викладача.

Впровадження елементів драматизації у навчанні англійської мови супроводжується низкою викликів, серед яких ресурсоємність, часові обмеження, різний рівень підготовки учнів, психологічні бар'єри та високі вимоги до кваліфікації викладача. Проте ці труднощі можна подолати за умови ретельного планування, адаптації завдань до потреб учнів та створення сприятливої атмосфери у класі. Попри виклики, драматизація залишається потужним інструментом, який забезпечує ефективний розвиток мовних навичок і сприяє формуванню впевненості у спілкуванні англійською мовою [7, с.45; 12, с. 60].

Інтерактивність є ключовою рисою драматизації, яка робить цей метод одним із найефективніших у навчанні англійської мови. Завдяки інтерактивній природі драматизація забезпечує активну участь учнів у процесі навчання, створює умови для природної мовленнєвої практики та сприяє розвитку комунікативних і соціальних навичок.

Драматизація передбачає роботу в парах або групах, що стимулює учнів до активної співпраці. Виконання драматичних завдань, таких як рольові ігри, інсценізації чи створення театральних вистав, вимагає обговорення, планування та координації дій між учасниками. Це дозволяє учням взаємодіяти не лише з викладачем, але й між собою, що сприяє формуванню навичок командної роботи, активного слухання та ефективного спілкування.

Інтерактивність драматизації дозволяє учням практикувати мову в умовах, максимально наближених до реальних. Під час виконання рольових ігор чи імпровізацій учні змушені використовувати англійську мову для вирішення завдань, спілкування з партнерами чи висловлення власних ідей. Таке середовище стимулює природне мовлення та активне використання лексики й граматики в контексті.

Драматизація як інтерактивний метод акцентує увагу на діалогічному мовленні, коли учні мають реагувати на репліки партнерів, задавати запитання, висловлювати власну думку та відповідати на запитання. Постійна взаємодія сприяє розвитку навичок швидкого мовного реагування, вміння будувати логічні відповіді та використовувати функціональну мову в діалозі.

Драматизація дає учням можливість створювати власні сценарії, придумувати репліки чи імпровізувати в заданих умовах. Інтерактивний характер цієї діяльності полягає у постійній взаємодії, коли кожен учасник вносить свій вклад у спільну роботу, розвиваючи уяву та творчий потенціал.

Інтерактивність драматизації включає не лише вербальну, але й невербальну взаємодію. Учні використовують жести, міміку, рухи, які допомагають підсилити зміст реплік і покращити комунікацію. Це сприяє розвитку багатокomпонентного підходу до передачі інформації англійською мовою.

Інтерактивна природа драматизації підвищує мотивацію учнів до вивчення мови, оскільки вона створює динамічне навчальне середовище, де кожен учасник грає важливу роль. Спільна діяльність сприяє залученню навіть тих учнів, які зазвичай пасивні, і допомагає їм відчувати успіх у виконанні завдань. Інтерактивність драматизації дозволяє учням поступово долати страх перед публічним виступом і спілкуванням англійською мовою. Завдяки постійній взаємодії вони отримують позитивний досвід, який формує впевненість у своїх здібностях.

Драматизація є потужним педагогічним інструментом, який має численні переваги для розвитку мовних і соціальних навичок учнів. Насамперед, цей

метод сприяє формуванню комунікативної компетенції. Завдяки участі в драматичних завданнях учні практикують усі види мовленнєвої діяльності — говоріння, слухання, читання та письмо, що забезпечує комплексний розвиток мовних умінь.

Другою важливою перевагою є емоційне залучення, яке забезпечує кращу ефективність навчання. Емоційна складова сприяє не лише глибшому запам'ятовуванню навчального матеріалу, але й підвищенню мотивації учнів до вивчення мови, оскільки процес навчання стає цікавим та захопливим.

Драматизація також активно розвиває соціальні навички учнів. Участь у групових інсценізаціях вчить працювати в команді, розподіляти обов'язки, вирішувати конфлікти та досягати спільних цілей, що є важливим для формування навичок ефективної комунікації.

Ще однією перевагою є інтеграція культурного контексту. Драматичні інсценізації дозволяють учням ознайомлюватися з культурою, традиціями та літературою англomовних країн, що сприяє формуванню міжкультурної компетенції та розширює світогляд.

Окрім цього, драматизація розвиває креативність і надає учням можливість самовираження. У процесі виконання творчих завдань учні проявляють свої таланти, демонструють впевненість у собі та здатність до нестандартного мислення, що позитивно впливає на їхній особистісний розвиток.

Таким чином, драматизація є багатофункціональним методом, який поєднує в собі розвиток мовних навичок, соціальних умінь і творчих здібностей, роблячи навчання більш ефективним, цікавим і різноманітним.

Попри численні переваги, драматизація як метод навчання має певні обмеження та виклики, які можуть впливати на її реалізацію. Одним із ключових факторів є ресурсоемність. Організація драматичних завдань потребує значної підготовки, зокрема розробки сценаріїв, забезпечення костюмів, реквізиту та інших матеріалів. Це може створювати додаткове навантаження на викладача та учнів.

Іншим важливим викликом є часові обмеження. Проведення театралізованих заходів зазвичай займає більше часу, ніж традиційні методи викладання. Це може ускладнити їх інтеграцію у жорстко регламентовану програму навчання.

Ще одним фактором є різний рівень підготовки учнів. У групах із нерівномірним рівнем мовних компетенцій забезпечення рівноправної участі всіх учасників у драматичних завданнях може бути складним завданням. Це вимагає від викладача ретельного планування та адаптації завдань відповідно до індивідуальних можливостей учнів.

Окремою складністю є вимоги до кваліфікації викладача. Для ефективного впровадження драматизації викладач повинен володіти навичками організації театралізованих завдань, створення творчої атмосфери в класі та мотивування учнів до активної участі. Недостатня підготовка викладача в цих аспектах може негативно вплинути на якість навчального процесу.

Таким чином, успішна реалізація драматизації в освітньому процесі вимагає врахування цих викликів, що передбачає наявність необхідних ресурсів, належної підготовки та адаптації методу до умов конкретного навчального середовища.

Драматизація як інтерактивний підхід до навчання англійської мови є ефективним засобом підвищення мотивації учнів, розвитку комунікативних навичок та інтеграції мовної практики з культурним контекстом. Вона сприяє формуванню впевненості у використанні мови, розвиває емоційний інтелект і соціальні навички. Попри певні виклики, цей метод є незамінним у сучасній педагогіці завдяки своїй багатогранності та потенціалу для всебічного розвитку учнів.

Висновки до Розділу 1

Розглянувши основні теоретичні засади театралізації та драматизації в навчанні іноземних мов, можна зробити кілька ключових висновків. По-перше, еволюція методів навчання іноземних мов демонструє їхню постійну адаптацію до змін у суспільстві, культурі й технологіях. Історичні підходи, такі як граматико-перекладний, прямий і аудіолінгвальний методи, створили базу для сучасних інтерактивних підходів. Проте їхні обмеження, зокрема відсутність орієнтації на розвиток комунікативних навичок, спонукали до появи інноваційних методик, як-от комунікативного підходу.

Театралізація як педагогічний метод інтегрує мовленнєві, когнітивні, соціальні та емоційні аспекти навчання. Вона забезпечує гармонійний розвиток особистості учнів через активну участь, емоційне залучення та творчість. Використання театралізованих завдань сприяє не лише засвоєнню навчального матеріалу, але й формуванню міжособистісної та міжкультурної компетентності, що є важливими складовими сучасної освіти.

Драматизація, у свою чергу, представляє інтерактивний підхід, який створює автентичні умови для практичного використання мови. Інсценізації, рольові ігри та творчі завдання допомагають учням набутти впевненості у спілкуванні, розвивають їхню креативність та соціальні навички. Основними принципами драматизації є автентичність, інтерактивність, емоційність і творчість, які забезпечують її ефективність у навчальному процесі.

Попри очевидні переваги, методи театралізації та драматизації мають свої виклики. До них належать значна ресурсоемність, часові обмеження, нерівномірний рівень підготовки учнів та високі вимоги до кваліфікації викладачів.

Отже, театралізація та драматизація є ефективними педагогічними інструментами, що не лише сприяють формуванню мовленнєвих компетенцій, але й розвивають особистісний потенціал, соціальні вміння та міжкультурну компетентність, що робить їх невід'ємною складовою сучасної методики викладання англійської мови.

Розділ 2. Методика використання театралізації та драматизації у навчанні англійської мови

2.1. Розробка навчальних матеріалів з елементами театралізації

Розробка навчальних матеріалів, що інтегрують театралізовані елементи, є одним із ключових завдань для ефективного впровадження драматизації в освітній процес. Ці матеріали мають бути адаптованими до рівня мовної компетенції учнів, їхніх когнітивних особливостей, а також враховувати вікові характеристики та індивідуальні інтереси.

Розробка навчальних матеріалів з елементами театралізації є складним, але ефективним процесом, який спрямований на створення умов для активного залучення учнів у навчальний процес. Методичні засади розробки навчальних матеріалів з елементами театралізації спираються на ключові принципи драматизації. Цей підхід базується на інтеграції творчих, емоційних і комунікативних компонентів, що дозволяє поєднати навчання англійської мови з особистісним розвитком учнів. Основні методичні засади такого процесу включають кілька ключових принципів.

Навчальні матеріали повинні бути орієнтовані на активну участь учнів у навчальному процесі. Це означає, що завдання мають передбачати виконання практичних і творчих дій: аналіз текстів, написання сценаріїв, розподіл ролей та виконання драматичних сцен. Учні виступають не лише спостерігачами, але й активними учасниками, що формує відповідальність за власний навчальний прогрес і стимулює їхню активність. Такий підхід сприяє розвитку креативного мислення та ініціативності, дозволяючи учням вчитися через дію.

Матеріали з елементами театралізації повинні максимально наближати учнів до реального мовного середовища. Для цього використовуються автентичні тексти, такі як уривки з літератури, діалоги з фільмів або адаптовані п'єси, які демонструють реальні мовні конструкції та інтонацію. Крім того, завдання мають моделювати життєві ситуації. Це дозволяє учням практикувати

мову у природному контексті, розвиваючи навички, які вони можуть застосовувати поза межами класу.

Матеріали мають забезпечувати умови для активної комунікативної взаємодії між учнями. Завдання, які передбачають роботу в парах чи групах, наприклад, підготовка сценок або рольових ігор, стимулюють учнів до спілкування англійською мовою. Це розвиває їхні комунікативні навички, вміння домовлятися, слухати інших і працювати над досягненням спільної мети. Такий підхід сприяє формуванню комунікативної впевненості та знижує мовний бар'єр.

Важливо, щоб навчальні матеріали відповідали віковим, психологічним і мовним особливостям учнів. Для молодших школярів рекомендується використовувати прості тексти, казки та базову лексику. Для підлітків доречно обирати сюжети, які відповідають їхнім інтересам, такі як історії про пригоди чи дружбу. Для старшокласників і студентів можна пропонувати адаптовані або оригінальні уривки з класичної літератури, які містять складніші мовні конструкції.

Навчальні матеріали з елементами театралізації мають інтегрувати всі види мовленнєвої діяльності: слухання, говоріння, читання та письмо. Наприклад, учні можуть слухати аудіозаписи для тренування вимови, читати тексти для аналізу персонажів, створювати власні сценарії та виконувати сценки для вдосконалення говоріння. Такий підхід забезпечує комплексний розвиток мовних умінь і дозволяє учням краще засвоювати матеріал.

Матеріали повинні стимулювати творчість учнів, дозволяючи їм адаптувати завдання або створювати нові сюжети. Завдяки цьому учні мають змогу самовиражатися, розвивати уяву та вміння працювати нестандартно. Наприклад, вони можуть придумати альтернативну кінцівку для казки або створити власну імпровізацію на задану тему. Такий підхід сприяє розвитку впевненості в собі та формуванню позитивного ставлення до навчання [11, с.117].

Важливим аспектом є забезпечення доступності матеріалів для учнів із різними рівнями підготовки. Для цього слід пропонувати багаторівневі завдання, які дозволяють кожному учаснику реалізувати свій потенціал у межах театралізованої діяльності. Наприклад, для учнів із початковим рівнем володіння мовою можна передбачити ролі з простими репліками або використання невербальних засобів комунікації, тоді як для більш просунутих учасників - завдання з більш складними текстами та творчими елементами.

Крім того, матеріали повинні враховувати когнітивні особливості учнів, зокрема їхню здатність до абстрактного мислення, креативності та інтерактивної взаємодії. Завдання, що стимулюють творчий підхід і уяву, сприяють глибшому залученню учнів у процес навчання та формуванню критичного мислення.

Особливу увагу слід приділити врахуванню інтересів учнів, щоб забезпечити їхню мотивацію та емоційне залучення. Для цього матеріали можуть бути тематично орієнтованими, наприклад, на сучасну культуру, історичні події або соціально значущі проблеми. Такий підхід дозволяє створювати сценарії, які не лише відповідають навчальним цілям, але й викликають зацікавленість учнів у процесі роботи.

Таким чином, створення навчальних матеріалів із використанням театралізованих елементів вимагає багаторівневого підходу, який враховує мовну підготовку, когнітивні здібності та інтереси учнів. Це дозволяє забезпечити ефективну інтеграцію драматизації у навчальний процес та сприяє формуванню як мовних, так і загальних компетенцій [5, с. 89].

В якості прикладу розглянемо рольову гру «Конференції з питань сталого розвитку», де учні імітують міжнародну дискусію. Делегати повинні аргументувати свої пропозиції англійською мовою, використовуючи тематичну лексику та відповідно до наявних протоколів заданих вчителем, в даному випадку режисером. [56 стор 128].

Використання платформ, таких як *Drama Online*, дозволяє інтегрувати відеоматеріали та завдання для інтерактивного навчання. Завдання можуть включати перегляд коротких драматичних сцен із подальшим обговоренням. Наприклад, уривок із *The King's Speech* може бути використаний для тренування вимови та акцентів [33, с. 45].

Літературні уривки сприяють формуванню культурної обізнаності учнів. Для початкових рівнів можна використовувати адаптовані казки, такі як *Goldilocks and the Three Bears*, а для старших класів — твори Чарльза Дікенса або Оскара Уайльда [40, с. 87].

Як окремий приклад можна навести картки із запропонованими ситуаціями дозволяють учням швидко входити в роль та розвивати мовленнєву реакцію. Наприклад, картка: «Ви працюєте в турагенції. Зробіть презентацію про тур у Лондон» .

Театральні практики, які варіюються від простих рольових ігор до комплексних театральних постановок, є потужними інструментами для досягнення освітніх цілей. Вони забезпечують інтеграцію всіх видів мовленнєвої діяльності (говоріння, аудіювання, читання та письмо) і сприяють розвитку комунікативної компетенції, зокрема у викладанні іноземних мов, таких як англійська. Театральна діяльність дозволяє поєднувати навчання з творчістю, що підвищує мотивацію учнів до вивчення мови. Окрім цього, театральні практики сприяють формуванню соціальних, естетичних та когнітивних компетенцій учнів, розвиваючи не лише мовленнєві навички, а й цілісний підхід до освітнього процесу.

Театральні методи навчання базуються на концепції комунікативного підходу, який ставить у центр процесу навчання розвиток практичних мовленнєвих навичок. Цей підхід активно підтримується сучасними дослідниками, які вбачають у театральних практиках ефективний інструмент для опанування мови [16, с.37].

Дослідник Алан Малей, зокрема, наголошує на значенні драматизації як методу, що сприяє розвитку усного мовлення. Він стверджує, що участь у

театральних вправах дозволяє учням природно розвивати мовленнєві навички через живу взаємодію [59, с. 64].

Автор Сьюзен Холдінг акцентує увагу на використанні імпровізацій і рольових ігор, які не лише допомагають учням опанувати нову лексику та граматику, але й розвивають їхню здатність швидко реагувати у комунікативних ситуаціях. Вона підкреслює, що такі методи сприяють створенню розслабленої атмосфери в класі, що підвищує впевненість учнів у своїх мовних здібностях.

Дослідники Джон Морган та Мері Рінк вважають інтеграцію театральних елементів у мовний клас важливим інструментом мотивації. Вони зазначають, що театральна діяльність стимулює інтерес до навчання, оскільки поєднує мовленнєву практику із творчістю, дозволяючи учням застосовувати мову у захоплюючому контексті. За їхніми словами, така форма навчання робить процес опанування мови не лише корисним, а й захоплюючим.

Таким чином, театральні методи навчання не лише ефективно розвивають мовленнєві навички, але й створюють умови для формування креативного і впевненого користувача мовою.

Театральні практики є багатофункціональним інструментом для розвитку мовленнєвих та інших компетенцій учнів у процесі навчання. Вони орієнтовані на практичне використання мови, забезпечують інтеграцію різних видів діяльності та створюють сприятливі умови для навчання.

Одним із ключових аспектів театральних методів є розвиток *комунікативних навичок*. Під час рольових ігор, діалогів чи імпровізацій учні активно використовують нові слова та граматичні структури у реальних або вигаданих комунікативних ситуаціях. Це стимулює автентичне спілкування та допомагає подолати мовний бар'єр [19, с.97-101].

Крім того, театральні практики сприяють *формуванню міжкультурної компетенції*. Робота з автентичними текстами, п'єсами або сценаріями дозволяє учням розуміти культурні відмінності, знайомитися з традиціями, звичаями та

історією англомовних країн, а також формувати емпатію та повагу до інших народів.

Ще одним важливим елементом є *покращення вимови та інтонації*. Репетиції та театральні вправи допомагають учням вдосконалювати фонетичні навички, практикувати ритм і мелодику мови, а також розвивати вміння виражати емоції та інтенції мовлення. Театральна діяльність також сприяє *збагаченню лексичного запасу*. Вивчення ролей або сценаріїв вимагає опанування нової лексики у контексті, що забезпечує глибше засвоєння слів та фраз, їх використання у мовленні та розвиток словотворення та синонімії.

Окрім того, театральні методи розвивають *творчі здібності та креативність* учнів. Завдання на імпровізацію, драматизацію текстів або створення власних сценок стимулюють уяву, допомагають генерувати нові ідеї та виходити за межі стандартних відповідей.

Важливою перевагою театральних практик є *психологічний комфорт та подолання страху спілкування*. Участь у театральній діяльності дозволяє учням подолати сором'язливість, страх говорити іноземною мовою, розвивати впевненість у собі та працювати в групі, що створює підтримувальну атмосферу для навчання.

Театральні практики також сприяють *підвищенню мотивації до навчання*, роблячи навчальний процес цікавим, інтерактивним та емоційно забарвленим. Учні із задоволенням залучаються до діяльності, яка не лише навчає, але й розважає.

Нарешті, важливою особливістю театральних практик є *інтеграція мовленнєвих навичок*. У процесі виконання театральних вправ або постановок учні одночасно розвивають навички говоріння через діалоги, монологи та імпровізації; аудіювання - через сприйняття реплік інших учасників; читання - через роботу над сценаріями чи літературними текстами та навички письма через створення власних діалогів, сценаріїв або аналіз постановок [24, с. 81].

Таким чином, театральні практики є універсальним і надзвичайно ефективним методом навчання, що сприяє розвитку мовленнєвих навичок, творчих здібностей та міжкультурної компетенції учнів.

Існує декілька підходів до класифікації театральних практик у навчанні англійської мови. У наступному розділі представимо узагальнюючу класифікацію театральних практик.

2.2. Види театральних практик для вивчення англійської мови

Імітаційні вправи, або рольові ігри, є одним із найбільш ефективних методів навчання, що передбачає створення умов для відтворення ситуацій спілкування, близьких до реального життя. У таких вправах учні виконують певні ролі, імітуючи комунікативні ситуації, та використовують іноземну мову як засіб взаємодії. Основна мета цих вправ полягає у створенні мотивованого середовища для використання мови, її застосуванні як інструменту комунікації в конкретному контексті, а також у розвитку мовленнєвої спонтанності та впевненості учнів.

Рольові ігри мають чітко визначену структуру, яка включає три основні етапи. На підготовчому етапі визначаються цілі гри, наприклад, практика лексики, граматичних структур або комунікативних функцій. Учні ознайомлюють зі сценарієм чи темою, а також розподіляють ролі між учасниками, наприклад, лікар і пацієнт, продавець і клієнт. Основний етап передбачає виконання ролей учнями відповідно до заданої ситуації. У процесі гри учні імітують діалоги, монологи або групові дискусії, використовуючи підказки чи допоміжні матеріали, такі як картки із завданнями. На заключному етапі відбувається обговорення результатів виконання ролей, аналіз помилок і надання зворотного зв'язку від учителя та однокласників. За необхідності гру повторюють із покращенням мовленнєвих умінь або зміною сценарію.

Імітаційні вправи сприяють комплексному розвитку мовних навичок. Рольові ігри стимулюють розвиток спонтанного мовлення, адже учні повинні

швидко реагувати на репліки партнерів і висловлювати свої думки відповідно до ситуації. Учасники вчаться сприймати мову на слух, розуміти інтонацію, вимову та зміст сказаного. Завдяки таким іграм учні ефективно засвоюють нову лексику та граматичні структури у контексті реального використання, що забезпечує їхнє запам'ятовування та практичне застосування. Важливим аспектом є також вдосконалення фонетичних навичок, таких як вимова, наголос і інтонація, які роблять мовлення більш природним.

Окрім лінгвістичних переваг, рольові ігри допомагають розвивати соціокультурні навички. Учасники вивчають культурні особливості спілкування, включаючи форми привітання, етикет і манери поведінки в різних країнах. Такі вправи також сприяють формуванню в учнів навичок роботи в команді, розвитку креативності, гнучкості мислення та здатності орієнтуватися в нових комунікативних ситуаціях.

Загалом, імітаційні вправи є ефективним інструментом, що робить навчальний процес динамічним, мотивує учнів і створює умови для активного використання мови. Вони не лише розвивають мовленнєві навички, але й сприяють формуванню міжкультурної компетенції, що є важливим аспектом у вивченні іноземних мов [24, с. 92].

Імітаційні вправи є дієвим засобом для формування мовленнєвих умінь на будь-якому рівні володіння іноземною мовою. Цей метод поєднує навчальний процес із практичною діяльністю в інтерактивному та ігровому форматі, що сприяє застосуванню англійської мови в умовах, наближених до реальних комунікативних ситуацій.

Драматизація навчальних текстів є наступним сучасним методом навчання іноземної мови, який полягає у перетворенні художніх, навчальних або адаптованих текстів на театральні постановки. Цей підхід дозволяє учням не лише краще засвоїти зміст тексту, але й активно опрацьовувати лексику та граматичні структури у творчій і комунікативній формі.

Драматизація тексту - це багатоступеневий процес, який спрямований на розвиток мовленнєвих навичок, творчого мислення та комунікативної

компетенції учнів. Цей метод включає кілька ключових етапів, які забезпечують глибоке опрацювання тексту та його якісну постановку.

Процес драматизації починається з вибору тексту. Важливо, щоб матеріал відповідав рівню мовної підготовки учнів і поставленим навчальним цілям. Для цього можуть використовуватися уривки з художніх творів, казок, діалогів або навчальних сценаріїв. На цьому етапі присутнє ознайомлення з текстом. Учні читають текст вголос або прослуховують його аудіоверсію, після чого вчитель пояснює нові слова та фрази, щоб забезпечити краще розуміння матеріалу. Далі проводиться обговорення загального змісту історії за допомогою запитань, наприклад: *“Що сталося у цій історії?”*, *“Хто головні герої?”*. Це допомагає учням усвідомити загальну структуру тексту та його основні ідеї.

Після вибору тексту його адаптують, щоб він відповідав часовим обмеженням уроку та рівню знань учнів. Адаптація передбачає спрощення лексики й граматики, а також скорочення обсягу тексту.

На другому етапі відбувається аналіз тексту. Учні розділяють текст на логічні частини: вступ, основну дію, кульмінацію та завершення. Особливу увагу приділяють діалогам і монологам персонажів, аналізуючи їхній зміст і роль у сюжеті. Наприклад, вони можуть шукати відповіді на питання: *“Що персонажі намагаються сказати?”*, *“Яка їхня роль у історії?”*. Також визначаються ключові репліки та емоційна лінія кожного героя, які стануть основою для подальшої драматизації.

Наступним етапом є створення сценарію. Текст перетворюється у діалогічну форму з додаванням ремарок, які описують дії персонажів, і можливих реплік для імпровізації. Після цього учні отримують або обирають ролі, що дозволяє кожному активно брати участь у постановці. Важливо забезпечити рівномірний розподіл ролей, щоб усі учасники могли розвивати свої мовні навички.

Наступний етап - це репетиції. На початкових репетиціях учні читають свої ролі з листа, а згодом переходять до виконання напам'ять. У процесі роботи відпрацьовуються інтонація, вимова, емоційність мовлення, а також

невербальні засоби комунікації, такі як жести, міміка та пози. Це допомагає учням розкрити своїх персонажів та краще передати їхні емоції.

Після репетицій відбувається виконання постановки. Міні-вистава презентується перед класом або іншою групою, що створює умови для реальної комунікації між учнями. Такий формат сприяє не лише закріпленню мовленнєвих навичок, а й розвитку впевненості у виступах перед аудиторією. На цьому етапі додаються візуальні елементи, які роблять постановку більш захопливою. Це можуть бути прості декорації, реквізит або елементи костюмів, що сприяють створенню атмосфери сцени.

Завершальним етапом є обговорення результатів. Учитель разом із учнями аналізує постановку, визначаючи її найсильніші моменти та аспекти, які потребують покращення. Окрім цього, вчитель звертає увагу на мовні помилки, дає конструктивний зворотний зв'язок та пропонує шляхи для вдосконалення [20, с. 100].

Таким чином, методика драматизації текстів є комплексним процесом, який поєднує вивчення мовного матеріалу, його творчий аналіз та практичне застосування. Вона дозволяє ефективно розвивати як мовні, так і комунікативні вміння, водночас підвищуючи зацікавленість учнів у навчальному процесі.

Техніка *«живої сцени»* є цікавим театральним прийомом, що знаходить ефективне застосування у навчанні іноземної мови. Вона полягає у створенні статичних сцен, у яких учасники *«заморожуються»* у певних позах, відтворюючи зміст історії, тексту чи ситуації через міміку, пози та нерухомість. Ця техніка стимулює учнів до візуалізації лексичних і граматичних структур, сприяє глибшому розумінню тексту та розвиває мовленнєве мислення. Під час виконання завдань учні повинні описувати або пояснювати *«живі картини»*, використовуючи відповідну лексику та граматику.

Процес створення *«живих сцен»* включає кілька основних етапів.

Перш за все, визначається сюжет або тема, що відповідає матеріалу, який вивчається на уроці. Це може бути епізод із літературного твору, казки, історичної події або звичайна побутова ситуація. Наприклад, учні можуть

інсценувати сцену з «*Alice in Wonderland*» або змодельовати буденний момент із сучасного життя, як-от ситуацію на автобусній зупинці.

Далі, учням надається лексичний і граматичний матеріал, необхідний для виконання завдання. Вони вивчають слова, які описують сцени, персонажів чи обстановку, а також працюють над граматичними конструкціями, що відповідають темі. Наприклад, вони можуть використовувати Present Continuous для опису дій (She is sitting on the bench), Past Simple для розповіді про минулі події (He stood by the door with a letter in his hand), або прийменники місця разом із прикметниками (The cat is under the table, next to the chair).

На етапі створення «живих картин» учні працюють у групах по 2-5 осіб. Кожна група отримує завдання зобразити статичну сцену, яка відображає задану ситуацію чи опис. Учасники приймають пози, які відповідають ролям у сцені, й залишаються нерухомими протягом 30 секунд - 1 хвилини, створюючи «живу картину».

Після цього настає етап опису сцени. Інші учні чи глядачі повинні детально описати те, що вони бачать, використовуючи вивчену лексику та граматичні структури. Наприклад: The boy is holding a book. The girl next to him looks surprised. Такі завдання сприяють розвитку навичок аудіювання, говоріння та опису.

Завершальним етапом є рефлексія. Група, яка створила «живу картину», пояснює задум: розповідає про персонажів, події та сенс сцени. Водночас відбувається обговорення того, чи вдалося передати задумане, а також аналізуються можливі мовні помилки.

Для прикладу, на уроці з теми *At the Airport* учні можуть створити сцену, що зображає пасажирів, які чекають на свій рейс. Один учень виконує роль працівника стійки реєстрації, а інші – пасажирів, які стоять або сидять у залі очікування. Під час цього завдання вони практикують Present Continuous (He is checking his luggage) та прийменники місця (The woman is sitting between two men).

Таким чином, техніка «живої сцени» перетворює вивчення іноземної мови на інтерактивний і творчий процес, що сприяє ефективному засвоєнню лексичних і граматичних структур, розвиває уяву та вдосконалює комунікативні навички учнів.

Невербальні засоби комунікації у «живій сцені» виконують ключову роль. Міміка допомагає передати емоції персонажів, наприклад, радість, здивування чи гнів. Так, учень, який грає героя, що отримав приємну новину, може виразити це через усмішку та підняті брови. Жести використовуються для пояснення дій чи намірів, як у випадку учня, який імітує офіціанта, що тримає піднос із тарілками. Пози та просторове розташування учасників додають сцені динамічності та логіки. Наприклад, учасники можуть сидіти, стояти або нахилитися, створюючи багаторівневу композицію. Просторові взаємовідносини між учасниками також допомагають використовувати прийменники місця, наприклад, *He is sitting next to the window*.

Крім того, невербальні сигнали у «живій сцені» допомагають глядачам зрозуміти зміст навіть без використання слів. Це особливо важливо для учнів на початкових етапах вивчення мови, коли їхній словниковий запас ще обмежений.

Наприклад, на уроці з теми *At the Park*, учні можуть створити сцену, де хтось читає книгу, інші грають у м'яч, а хтось годує птахів. Використовуючи міміку, жести та пози, учасники передають свої дії, тоді як глядачі описують побачене словами: *The man is throwing a ball to the boy* або *The woman is sitting on the grass*.

Таким чином, техніка «живої сцени» сприяє розвитку мовленнєвих навичок, вдосконаленню комунікації через невербальні засоби та робить навчання інтерактивним і захопливим [29, с. 69-83; 35, с. 33].

Імпровізаційний театр як наступний метод навчання представляє собою метод, що дозволяє учням розвивати мовну гнучкість, креативність та швидкість реагування у реальному комунікативному середовищі. Основною характеристикою цього методу є створення виступів спонтанно, без

попереднього сценарію, що допомагає учням краще адаптуватися до непередбачуваних ситуацій у спілкуванні іноземною мовою.

Однією з ключових технік імпровізації є прийом "*Так, і...*" (*Yes, and...*), який передбачає послідовне додавання ідей до попередньої фрази. Наприклад, перший учень каже: *Yesterday I saw a dragon in the park*, а другий додає: *Yes, and it was eating ice cream!*. Ця техніка стимулює спонтанне мовлення та вміння підтримувати діалог. Інший прийом - імпровізація на тему, де учні отримують завдання створити сцену на основі певної ситуації, наприклад, *At the Restaurant* або *Lost in the Airport*. Такі вправи дозволяють учням практикувати лексику у реальному контексті.

Особливу увагу в імпровізаційному театрі приділяють розвитку невербальних навичок. Під час гри у «статус» учні отримують ролі з різним соціальним статусом, наприклад, лідер або підлеглий, і повинні передавати свої ролі через інтонацію та невербальні сигнали.

Ще однією цікавою технікою є *емоційна зміна*, де вчитель періодично називає емоцію, а учасники повинні змінити свій настрій відповідно до вказівки, наприклад, з «радісного» на «злого». Це допомагає учням розвивати емоційну виразність мовлення.

Імпровізація сприяє подоланню мовного бар'єру завдяки створенню невимушеного середовища, де помилки сприймаються як частина навчального процесу. Учні вчаться швидко реагувати, формулювати думки, використовувати лексику та граматичні структури у реальних умовах, що підвищує їхню впевненість і мотивацію до навчання [52, с. 53-57].

Форум-театр - це ще один інтерактивний метод, що дозволяє учням досліджувати соціально значущі питання через театральні постановки. Він був розроблений Аугусто Боалем у межах «Театру пригноблених» і спрямований на створення відкритого простору для обговорення проблем, пошуку рішень та розвитку комунікативних навичок [40, с. 113]

У форум-театрі учні працюють над постановкою короткої сцени, що демонструє певну соціальну проблему. Наприклад, це може бути конфліктна

ситуація, пов'язана з булінгом у школі чи екологічними проблемами. Сцена закінчується на кульмінаційному моменті, після чого глядачі стають активними учасниками. Вони можуть пропонувати власні рішення, змінювати дії персонажів або додавати нові репліки.

Такі постановки допомагають учням розвивати навички діалогу, аргументації, дискусії та вивчення функціональних фраз. Крім того, інтерактивний формат сприяє глибшому осмисленню проблем та вмінню застосовувати мовні знання у реальному житті.

Тож, техніки «живої сцени», імпровізаційного театру та форум-театру є потужними інструментами у навчанні іноземної мови. Вони не лише розвивають мовленнєві та невербальні навички, а й сприяють подоланню мовного бар'єру, підвищенню впевненості учнів та вдосконаленню їхніх комунікативних умінь у цікавій і творчій формі [52, с. 91]

Форум-театр є потужним інструментом для обговорення соціально важливих тем і розвитку мовленнєвих навичок учнів. Завдяки інтерактивності та участі глядачів, цей метод дозволяє учням не лише вивчати мову, але й розвивати критичне мислення, емоційний інтелект та соціальну відповідальність.

Форум-театр пропонує широкий простір для обговорення різноманітних соціальних проблем. Цей підхід дозволяє учням розвивати мовні вміння у контексті реальних ситуацій, підвищуючи їхню соціальну чутливість.

Серед основних етапів роботи із соціальною тематикою назвемо наступні.

1) Вибір соціальної проблеми.

Теми для постановки обираються спільно з учнями, що забезпечує їхню зацікавленість і залученість. Наприклад, можна розглянути такі проблеми, як *збереження довкілля, сімейні конфлікти, соціальна ізоляція, дискримінація.*

2) Побудова сценарію.

Для кожної теми створюється короткий сценарій тривалістю 3-5 хвилин. У ньому описуються основні події та репліки, проте залишаються можливості для імпровізації, щоб учні могли творчо підходити до виконання своїх ролей.

3) Обговорення та аналіз.

Після перегляду сцени учні обговорюють її зміст, визначають причини проблеми та пропонують можливі рішення. Вони використовують функціональні фрази для висловлення думки, наприклад: *In my opinion...*, *What if the character did this instead?* або *We should try to...*. Така дискусія стимулює мовленнєву активність і розвиває критичне мислення.

4) Відтворення альтернативних рішень.

Учні пропонують і відтворюють різні варіанти розвитку подій. Це дозволяє не лише відпрацювати лексику та граматичні конструкції, але й показати розуміння проблеми та творчий підхід до її вирішення.

Темою постановки може бути «*Екологічні проблеми в місті*». Ситуація показує, як група підлітків стає свідками того, як хтось викидає пластикові пляшки в річку. Учні сперечаються, чи варто втручатися і як це зробити. Під час виконання завдання вони використовують мову переконання, наприклад: «*You shouldn't do that. It's harmful to the environment!*», або дають ввічливі поради: «*Why don't you recycle instead?*». Глядачі можуть запропонувати альтернативні варіанти дій і приєднатися до обговорення, аналізуючи поведінку персонажів.

Форум-театр дозволяє поєднувати навчання мови із розвитком соціальних компетенцій учнів. Робота з соціальними сюжетами стимулює учнів до роздумів над актуальними проблемами, вчить їх висловлювати думки, пропонувати рішення та аргументувати свої позиції. Такий підхід не лише покращує мовленнєві навички, але й сприяє формуванню емпатії, відповідальності та активної громадянської позиції

Форум-театр також активно працює із соціальною тематикою, яка допомагає учням глибше зрозуміти актуальні проблеми сучасного світу. Робота над такими темами сприяє не лише розвитку мовних компетенцій, але й формуванню громадянської свідомості.

Першим етапом у роботі із соціальною тематикою є вибір актуальної проблеми. Учні разом із вчителем обирають тему, яка їх цікавить і має

навчальну цінність. Це можуть бути питання екології, наприклад, забруднення довкілля чи проблема викидання сміття у неналежних місцях, або сімейні конфлікти, такі як непорозуміння між батьками та дітьми. Також популярними темами є соціальна ізоляція, що пов'язана із залежністю від гаджетів, та дискримінація у різних формах.

На другому етапі створюється сценарій, який демонструє обрану проблему. Це коротка сценка тривалістю 3–5 хвилин, що дозволяє побачити ключові аспекти ситуації. Сценарій може містити основні репліки, але залишає простір для імпровізації, що стимулює творчий підхід учнів.

Після виконання сцени відбувається її обговорення. Учні аналізують причини проблеми, пропонують можливі варіанти її вирішення та діляться своїми думками. Це сприяє розвитку вмінь висловлювати аргументовану думку, використовуючи фрази на зразок: «*In my opinion...*», «*What if the character did this instead?*», або «*We should try to...*».

Заключним етапом є відтворення альтернативних рішень. Учні беруть участь у переробці сцени, додаючи нові репліки та дії, які відображають запропоновані способи вирішення проблеми. Наприклад, у ситуації, що демонструє екологічні проблеми в місті, група підлітків бачить, як хтось викидає пластикові пляшки в річку. Учні пропонують різні шляхи впливу: пояснити шкоду від такої поведінки, запропонувати альтернативні дії чи звернутися до відповідних органів. У процесі вони практикують лексику переконання, наприклад: «*You shouldn't do that. It's harmful to the environment!*» або «*Why don't you recycle instead?*».

Форум-театр перетворює урок на інтерактивний та захопливий процес, який сприяє розвитку комунікативних навичок, вивченню нової лексики та розумінню соціальних проблем. Завдяки обговоренню та активній участі кожен учень отримує можливість висловити свою думку, навчитися аргументувати позицію та запропонувати креативні рішення. Це робить форум-театр не лише ефективним методом навчання мови, але й інструментом виховання свідомих і відповідальних громадян.

Однією з головних переваг форум-театру є розвиток мовної компетенції. Учасники активно практикують лексику, граматичні структури та комунікативні функції, використовуючи їх у контексті реальних або змодельованих ситуацій. Це допомагає їм краще засвоювати матеріал і застосовувати його на практиці.

Ще однією важливою складовою є емоційний розвиток. Форум-театр навчає учнів співпереживати, розуміти позиції інших людей та реагувати на їхні почуття. Це сприяє формуванню емпатії та покращенню соціальної взаємодії.

Крім того, завдяки обговоренню складних соціальних питань у форматі театральних постановок розвивається критичне мислення. Учні аналізують представлені ситуації, розглядають різні точки зору та пропонують оптимальні шляхи вирішення проблем. Такий підхід стимулює їх до глибокого осмислення і підвищує здатність приймати обґрунтовані рішення.

Інтерактивний формат форум-театру допомагає подолати страх перед публічним мовленням, що значно покращує впевненість учнів у спілкуванні. Вони вчаться висловлювати свої думки, дискутувати та працювати у команді, що є важливим для успішної комунікації.

Окрім цього, форум-театр ефективно інтегрує навчання з вихованням. Учні не лише практикують мовні навички, але й формують активну громадянську позицію. Вони починають усвідомлювати важливість вирішення соціальних проблем та власну відповідальність за зміни у суспільстві.

Театр читця є однією з форм театральної діяльності, яка орієнтована на розвиток мовленнєвих навичок учнів. Цей метод передбачає драматизоване читання сценаріїв без необхідності запам'ятовування тексту або використання складних декорацій. Основна увага зосереджується на вдосконаленні інтонації, артикуляції та виразності мовлення, що сприяє підвищенню комунікативної компетенції учнів.

Одним із ключових аспектів театру читця є читання сценаріїв як спосіб розвитку мовленнєвої інтонації та правильної вимови. Учні працюють над

чіткою артикуляцією, коректним вимовлянням складних звуків (наприклад, *th*, *r*, *l*, *w*), а також над правильним використанням наголосів і пауз у реченнях. Особлива увага приділяється інтонації, яка дозволяє передавати емоції та зміст тексту. Наприклад, розрізнення інтонаційних моделей у фразях *I didn't SAY that* і *I didn't say THAT* допомагає учням зрозуміти, як змінюється зміст речення залежно від наголосу.

Практика виразного мовлення є невід'ємною складовою театру читця. Учні вчаться емоційно забарвлювати текст, змінюючи тон, темп і гучність мовлення залежно від контексту. Це сприяє глибшому розумінню тексту й допомагає їм ефективно передавати емоції персонажів, такі як радість, здивування чи гнів. Регулярні репетиції автоматизують використання мовних структур і вдосконалюють вимову, водночас знімаючи напругу, пов'язану з можливими помилками.

Особливу роль у театрі читця відіграє підготовка та виконання сценічного читання. Цей процес є колективним і сприяє розвитку навичок командної роботи. Підготовка починається з вибору сценарію, який відповідає рівню володіння мовою учнів. Це можуть бути адаптовані уривки з художньої літератури, драматичні тексти або навіть діалоги, створені самими учнями. Після цього відбувається розподіл ролей: читець передає репліки персонажа, оповідач озвучує сюжет, а хор виконує спільні репліки або коментарі до дій героїв.

Робота над текстом включає багаторазове читання сценарію з акцентом на правильній вимові, інтонації та ритмі мовлення. Репетиції дозволяють учням відпрацювати злагодженість читання та використовувати жести й міміку для підсилення змісту тексту. Учитель коригує помилки, допомагаючи учням вдосконалювати мовлення.

Фінальним етапом є виконання перед аудиторією. Учні читають текст із виразністю, демонструючи емоційне забарвлення реплік, чітку вимову та координацію між учасниками. Хоча акцент залишається на мовленні, для

створення атмосфери можна використовувати мінімальний реквізит, наприклад, капелюх для одного з героїв або книгу для оповідача.

Театр читця також має низку переваг у груповій роботі. Учні вчаться взаємодіяти один із одним, узгоджувати деталі виконання та підтримувати партнерів. Спільна робота мотивує їх краще підготуватися до виступу, а публічне виконання сприяє подоланню страху перед аудиторією, підвищуючи впевненість у собі. Окрім того, підготовка до читання розвиває ключові мовні навички: говоріння через обговорення реплік, аудіювання під час прослуховування партнерів.

Театр читця є ефективною формою навчання, яка сприяє розвитку вимови, інтонації та комунікативних навичок учнів. Сценічне читання дозволяє зануритися у текст, вдосконалювати мовленнєві уміння та формувати впевненість у використанні англійської мови. Цей метод поєднує інтенсивну мовну практику із творчим підходом до навчання, що робить його незамінним інструментом у вивченні іноземної мови.

Створення міні-вистав та п'єс на основі літературних творів є одним із найефективніших методів інтеграції мовних навичок, культури та творчості в процес навчання іноземної мови. Цей підхід дозволяє учням адаптувати художні тексти до театрального формату, розвиваючи при цьому ключові мовленнєві компетенції: читання, говоріння, аудіювання та письмо.

Розглянемо етапи роботи над п'єсою.

Першим етапом є вибір літературного твору, який відповідає мовному рівню та інтересам учнів. Це можуть бути казки, такі як *The Little Prince* Антуана де Сент-Екзюпері, класичні твори, як-от *A Midsummer Night's Dream* Вільяма Шекспіра, або сучасні історії, наприклад, *Matilda* Роальда Дала.

Далі, текст адаптується до формату п'єси. Це передбачає скорочення, спрощення або перетворення тексту на діалоги, що полегшує сприйняття учнями. П'єса розділяється на сцени з чіткими діалогами та ремарками, що дозволяє кожному учню краще зрозуміти свою роль.

На наступному етапі аналізуються персонажі та сюжет. Учні обговорюють характеристики героїв, їхні настрої, поведінку та стиль мовлення. Особлива увага приділяється ключовим реплікам та їхній інтонації, що сприяє глибшому розумінню тексту.

Під час репетицій учні багаторазово читають текст і виконують свої ролі, використовуючи техніки роботи з голосом, вимовою, інтонацією та мовленнєвим ритмом. Для створення атмосфери міні-вистави готуються прості декорації, символічні костюми та реквізит. Завершальним етапом є публічний виступ, який може бути представлений перед класом, батьками чи іншими групами.

Підбір літературного матеріалу має враховувати як мовний рівень учнів, так і їхній вік. Для початкового рівня (A1–A2) підійдуть прості тексти з базовою лексикою та короткими діалогами, наприклад, «*Goldilocks and the Three Bears*» чи «*The Very Hungry Caterpillar*». Для середнього рівня (B1–B2) використовуються адаптовані тексти з багатшою лексикою, такі як «*The Happy Prince*» Оскара Вайльда чи «*Charlie and the Chocolate Factory*» Роальда Дала. Учні просунутого рівня (C1–C2) працюють з оригінальними творами, наприклад, «*A Midsummer Night's Dream*» Вільяма Шекспіра або «*Animal Farm*» Джорджа Орвелла [63, с.88].

Міні-вистави значно підвищують мотивацію учнів до вивчення іноземної мови. Підготовка та виконання вистави дозволяють учням побачити практичний результат своєї роботи. Участь у театральній діяльності стимулює їх застосовувати мову у реальних контекстах і краще готуватися до публічного виступу.

Емоційна залученість є важливою перевагою цього методу. Гра в ролях дозволяє учням переживати текст, глибше розуміти його зміст і відчувати емоції персонажів. Це створює позитивний досвід використання мови, знижуючи страх помилок.

Міні-вистави сприяють активному розвитку комунікативних навичок. Під час репетицій учні практикують говоріння у діалогах та аудіювання, слухаючи

репліки партнерів. Завдяки цьому вони засвоюють нову лексику та граматичні структури в контексті.

Окрім цього, театральна діяльність розвиває соціальні навички через співпрацю та командну взаємодію, а також підвищує впевненість у собі, допомагаючи подолати страх перед публічними виступами. Робота над літературними творами також сприяє зануренню в культуру англомовних країн, дозволяючи учням знайомитися з традиціями та літературною спадщиною.

Міні-вистави та п'єси на основі літературних творів є ефективним засобом для розвитку мовних і соціальних навичок учнів. Вони поєднують творчість, емоційну залученість та практичне застосування мови, роблячи процес навчання цікавим і мотивуючим. Завдяки такому підходу учні отримують можливість зануритися у мову, глибше зрозуміти літературні тексти та підвищити впевненість у спілкуванні [29, с.45].

2.3. Використання драматизації для розвитку мовленнєвих навичок

Драматизація є універсальним методом, який інтегрує розвиток мовленнєвих навичок учнів через активне залучення у творчий процес. Вона охоплює такі аспекти мовленнєвої діяльності: говоріння, слухання, читання та письмо. Особливістю методу є його здатність забезпечувати комплексний підхід до розвитку мовлення, занурюючи учнів у ситуації реального спілкування та міжкультурної взаємодії [56, с. 65].

Говоріння відіграє ключову роль у драматизації, оскільки воно не лише формує комунікативні навички, а й сприяє впевненості учнів у спілкуванні. Участь у театралізованих завданнях стимулює учнів до активного використання мови, дозволяючи їм практикувати мовленнєві вміння в умовах, максимально наближених до реальних.

Дослідники підкреслюють, що драматизація створює автентичні ситуації, у яких учні мають можливість тренувати мовленнєві навички у невимушеній та емоційно позитивній атмосфері. За словами дослідників Алан Мейлі та Алан

Даффа, використання говоріння в рольових іграх сприяє розвитку здатності до спонтанного мовлення та ефективного висловлення думок у різних комунікативних контекстах. Важливим аспектом є також розвиток інтонаційних і просодичних характеристик мовлення, що є невід'ємною складовою комунікативної компетенції.

Крім того, говоріння в межах драматизації допомагає долати мовний бар'єр. Учасники мають можливість тренувати фрази, речення та цілі монологи в безпечному середовищі, де помилки сприймаються як частина навчального процесу, а не як невдача. Це сприяє підвищенню впевненості учнів у своїх мовних здібностях, що підкреслює дослідник Джон Сміт, який зазначає, що говоріння у творчих завданнях активізує внутрішню мотивацію до вивчення мови.

Особливо важливим є те, що говоріння в драматизації інтегрує інші аспекти мовленнєвої діяльності, такі як слухання, читання та письмо. Наприклад, підготовка до виконання ролі може включати читання сценарію та запис тексту власних реплік, що забезпечує комплексний підхід до формування мовленнєвих навичок. Майк Флемінг зазначає, що така інтеграція є важливою для формування цілісної мовної компетенції, яка відповідає вимогам сучасної освіти.

Говоріння є основним компонентом драматизації, який розвиває комунікативні навички, підвищує впевненість у мовленні та сприяє інтеграції інших мовленнєвих умінь. Завдяки автентичності, емоційності та творчій взаємодії, драматизація створює сприятливі умови для ефективного розвитку усного мовлення, що робить її цінним інструментом у навчанні.

Драматизація є ефективним методом розвитку виразного мовлення, що включає правильну вимову, інтонацію та емоційну складову. Виконуючи драматичні завдання, учні не лише практикують основи фонетики, але й опановують складніші аспекти мовленнєвого мистецтва, такі як ритм, паузи та модуляція голосу. Джон Дугіл зазначає, що драматизація забезпечує природне

середовище для вдосконалення інтонації та емоційної виразності, що є ключовими елементами ефективного спілкування.

Однією з основних переваг драматизації є її здатність допомогти учням опанувати правильну вимову. Практика вимови у театралізованих завданнях включає повторення ключових фраз, відпрацювання складних звуків і використання міміки та жестів для кращого розуміння мовного матеріалу. Дослідники Алан Мейлі та Алан Дафф підкреслюють, що такі вправи дозволяють учням удосконалювати артикуляцію та долати типові помилки у вимові [59 с. 67-80].

Інтонація, як важливий компонент комунікативної компетенції, також розвивається через драматизацію. Виконання діалогів, монологів або імпровізованих сцен сприяє тому, що учні вчаться коректно передавати емоційні та змістові акценти. Майк Флемінг підкреслює, що інтонація у драматизації є не лише технічним аспектом, але й засобом вираження емоцій, що робить мовлення природним і переконливим [40 с. 56-59].

Крім того, драматизація сприяє розвитку емоційної виразності, яка є невід'ємною частиною ефективного мовлення. Виступи в ролях дозволяють учням експериментувати з різними стилями мовлення, передаючи емоційний стан персонажа або ситуації. Джон Сміт відзначає, що такі завдання не лише вдосконалюють мовленнєві навички, але й сприяють глибшому розумінню учнями невербальної комунікації, що доповнює вербальні засоби вираження [73, с. 43].

Таким чином, драматизація є потужним інструментом для формування виразного мовлення. Вона дозволяє учням опанувати правильну вимову, вдосконалювати інтонацію та розвивати емоційну виразність у невимушеній і творчій атмосфері. Завдяки цьому метод забезпечує комплексний підхід до розвитку комунікативної компетенції, інтегруючи технічні та емоційні аспекти мовлення.

В якості прикладу наведемо наступний кейс.

Учні інсценізують судові засідання, де один грає роль судді, інші - адвокатів і свідків. Мета - формувати переконливі аргументи та правильно використовувати модальні дієслова (наприклад, *must, should, could*) для побудови логічних конструкцій.

Драматизація є потужним інструментом у навчальному процесі, який сприяє розвитку мовленнєвих, комунікативних та творчих здібностей учнів. Її багатогранність дозволяє інтегрувати різні види діяльності, такі як говоріння, слухання, читання та письмо, кожен із яких відіграє важливу роль у формуванні ключових компетенцій.

Одним із центральних елементів драматизації є виконання монологів, що дозволяє учням вдосконалювати навички побудови логічно структурованого тексту. Майк Флемінг зазначає, що монологи сприяють розвитку риторичних прийомів і навичок виразного мовлення. Наприклад, створення монологу від імені історичної постаті, такої як Мартін Лютер Кінг, допомагає учням працювати над емоційною насиченістю, використовуючи повторення та акцентуацію для посилення впливу на аудиторію [47, с.112].

Ще одним важливим аспектом є імпровізація, яка сприяє розвитку спонтанного мовлення. Джон Сміт підкреслює, що такі завдання розвивають адаптивність і здатність швидко формулювати думки. Наприклад, у вправі «Інтерв'ю з відомим актором» один учень виконує роль інтерв'юера, тоді як інший імпровізує відповіді, додаючи жарти, сарказм або несподівані повороти діалогу.

Слухання у драматизації передбачає активне сприйняття інформації в контексті. Інтерактивні аудіосценарії дозволяють учням працювати з автентичними матеріалами, які стимулюють мовленнєву діяльність. Наприклад, під час прослуховування аудіоп'єси *"The Mystery of the Missing Necklace"* учні визначають мотиви дій персонажів і розв'язують загадку, розвиваючи критичне мислення [29, с.67-80]

Відтворення почутого допомагає учням вдосконалювати інтонацію та емоційне забарвлення мовлення. Джек Річерс та Теодор Роджерс зазначають,

що виконання діалогів після прослуховування сценки сприяє глибшому розумінню емоційного контексту. Наприклад, під час роботи з уривком із п'єси *An Inspector Calls* учні відтворюють емоції персонажів, базуючись на прослуханому матеріалі.

Також важливим компонентом є аналіз емоційного контексту. Вправа "Емоції у голосі" допомагає учням ідентифікувати інтонації та культурні особливості мовлення, аналізуючи різні варіанти висловлювань, наприклад: «I didn't mean it» зі злістю, сарказмом або вибаченням [33, с.66-71].

Читання у драматизації передбачає не лише роботу з текстами, але й їх глибоку інтерпретацію. Читання в ролях дозволяє учням краще зрозуміти характери персонажів і контекст. Джейн Арнольд зазначає, що під час читання фрагмента з *Pride and Prejudice* Джейн Остін учні передають соціальну напруженість у діалозі між містером Дарсі та Елізабет, розвиваючи навички взаємодії [26 с. 46].

Інсценізація поетичних творів дає змогу опрацювати ритми та стилістичні засоби. Гевін Болтон наводить приклад інсценізації уривка з *The Road Not Taken* Роберта Фроста, де учні використовують міміку та жести, щоб підкреслити основну ідею твору [29 с. 118].

Інтерактивне читання інтегрує елементи театрального тренінгу, дозволяючи учням аналізувати текст у динамічному форматі. Наприклад, за думкою Герда Брауера під час роботи з текстом *The Lottery* Ширлі Джексон учні створюють сценічне відтворення напруженої атмосфери.

Письмові завдання в межах драматизації розвивають здатність учнів структурувати думки та креативно підходити до вирішення завдань. Джонатан Ніланд зазначає, що створення сценаріїв, монологів і письмових рефлексій допомагає інтегрувати елементи творчості у навчальний процес. Наприклад, учні можуть писати сценарій короткої сценки, що відображає актуальну соціальну проблему, формуючи навички структурованого викладу думок [56, с.34].

Драматизація інтегрує різні види мовленнєвої діяльності, створюючи умови для розвитку як мовних, так і когнітивних компетенцій учнів. Вона дозволяє опановувати не лише технічні навички, такі як вимова чи побудова текстів, але й формувати креативність, емпатію та здатність працювати в команді, що робить її незамінним інструментом у сучасній освіті.

Драматизація є ефективним інструментом, який поєднує творчість, міжособистісну взаємодію та мовленнєвий розвиток учнів. Різноманітність завдань, таких як написання сценаріїв, створення персонажів, написання листів і використання сучасних технологій, дозволяє зробити навчальний процес цікавим, інтерактивним і продуктивним.

Одним із ключових елементів є створення сценаріїв, які дозволяють учням інтегрувати отримані знання у практичну діяльність. Це завдання сприяє розвитку креативності, структурованого письма та командної роботи. Наприклад, учні можуть створити сценарій для телевізійного шоу «*Екологічні виклики*», де кожен учасник відповідає за певний сегмент програми: інтерв'ю, репортаж або аналітичний огляд. Такий підхід сприяє формуванню як мовних, так і організаційних навичок.

Розробка персонажів також є важливою частиною драматизації, що допомагає учням поглибити своє розуміння характерів та контексту.

Опис персонажів зосереджений на деталях, таких як зовнішність, манери, внутрішній конфлікт. Прикладом може слугувати створення портретів персонажів під час роботи з твором Оскара Уайльда *The Picture of Dorian Gray* де учні можуть створити портрети персонажів, що дозволяє їм краще зрозуміти ідеї автора та художню специфіку тексту.

Наступним можемо виділити написання листів від імені персонажів, що тісно пов'язане описом персонажів та сприяє розвитку стилістичних навичок і креативності. Такі завдання дозволяють учням глибше зануритися в контекст твору та відтворити його мовний стиль. Написання листа від Гамлета до Офелії у стилі епохи Відродження допомагає учням освоїти особливості письма тієї доби, одночасно формуючи їхні літературні компетенції.

Сучасні технології, такі як віртуальна реальність (VR), відкривають нові можливості для драматизації. Наприклад, учні можуть зануритися в атмосферу Лондона XIX століття та виконувати ролі жителів міста. Це сприяє не лише розвитку мовних навичок, а й розширенню міждисциплінарного досвіду.

Наступним прикладом інноваційного підходу є *театральні експерименти*, де учні імпровізують сценарії на основі заданої першої репліки, наприклад: «Що ти робиш у моїй кімнаті о 2-й ночі?». Вправи розвивають уяву, мовленнєву спонтанність і здатність адаптуватися до нових ситуацій.

Таким чином, драматизація у навчанні не лише сприяє формуванню мовленнєвих навичок, але й розвиває творчі, соціальні та міждисциплінарні компетенції учнів. Її інтеграція у навчальний процес робить освіту більш захопливою, ефективною та адаптованою до сучасних потреб суспільства

Драматизація - це універсальний метод, який дає змогу учням всебічно розвивати мовленнєві навички через активну участь у творчих і міжкультурних заходах. Використання нешаблонних завдань, таких як театральні дебати чи VR-драматизація, робить процес навчання захопливим і ефективним. Цей підхід формує не лише мовленнєву компетенцію, але й розвиває критичне мислення, креативність та впевненість у собі

2.4. Формування міжкультурної компетенції через театральну діяльність

Формування міжкультурної компетенції є важливим завданням у сучасній системі освіти, зокрема у процесі навчання англійської мови. Ця компетенція відображає здатність особистості ефективно взаємодіяти з представниками інших культур, усвідомлювати культурні відмінності, адаптуватися до них і взаємодіяти з повагою до власних і чужих традицій. У цьому контексті театральна діяльність виступає ефективним педагогічним інструментом, оскільки вона забезпечує інтеграцію когнітивного, емоційного та поведінкового компонентів міжкультурної компетенції.

Театральні практики сприяють формуванню культурного розуміння, емпатії, толерантності та здатності до міжкультурного діалогу через використання автентичних матеріалів, моделювання реальних ситуацій і відображення культурних особливостей англомовного світу.

Міжкультурна компетенція визначається як здатність особистості взаємодіяти з представниками інших культур на основі знань, умінь і ставлень, які дозволяють розуміти культурні відмінності та ефективно адаптуватися до них. У педагогіці навчання іноземної мови ця компетенція охоплює наступні компоненти:

1. Когнітивний компонент: знання про культуру, традиції, звичаї та особливості спілкування англомовних країн [31 стор. 36].
2. Емоційний компонент: формування толерантності, відкритості та поваги до інших культур.
3. Поведінковий компонент: здатність використовувати знання у реальних міжкультурних комунікативних ситуаціях.

Театральна діяльність має унікальні можливості для інтеграції культурного компоненту у процес навчання англійської мови. Вона сприяє розширенню культурних знань учнів, розвитку їхньої чутливості до культурних відмінностей та формуванню комунікативних навичок.

Важливим на наш погляд є аналіз результатів театральної діяльності у формуванні міжкультурної компетенції. Театральна діяльність має значний потенціал у формуванні міжкультурної компетенції. Вона дозволяє розширювати культурні знання через роботу з автентичними текстами та сюжетами, розвивати толерантність через занурення у культурні контексти та моделювання реальних ситуацій та формувати навички міжкультурного діалогу через участь у театральних проєктах, які передбачають взаємодію з іншими учасниками та аналіз культурних особливостей.

Театральна діяльність є потужним засобом для формування міжкультурної компетенції в освітньому процесі, оскільки вона забезпечує інтеграцію когнітивного, емоційного та поведінкового компонентів навчання.

За словами Джона Сміта театр дозволяє не лише покращувати мовленнєві навички, але й глибше аналізувати культурні особливості, що є необхідним у контексті сучасного глобалізованого суспільства.

Однією з ключових переваг театральної діяльності є її здатність сприяти розвитку когнітивного компоненту міжкультурної компетенції. Участь у театралізованих завданнях, які відображають специфіку певної культури, дозволяє учням усвідомити її особливості, а також зрозуміти норми, цінності та традиції іншого народу. Наприклад, виконання ролей у сценах, що репрезентують англomовну культуру, допомагає учням глибше інтегрувати вивчену лексику та культурні концепти у свої знання, роблячи навчання більш змістовним.

Емоційний компонент у театральній діяльності посідає особливе місце, оскільки він сприяє розвитку емпатії та здатності сприймати культурні відмінності через переживання і занурення в емоційний контекст. Участь у драматизації дозволяє учням відчувати себе частиною іншої культури, занурюючись у її атмосферу через мову, манери поведінки та невербальні засоби комунікації. Джон Сміт наголошує, що таке емоційне залучення допомагає подолати стереотипи та упередження, стимулюючи формування толерантного ставлення до інших культур.

Ще одним важливим аспектом є поведінковий компонент театральної діяльності, який дозволяє учням розвивати навички ефективної міжкультурної взаємодії. Виконання ролей у театральних постановках сприяє моделюванню реальних ситуацій, у яких учні вчаться адаптувати свою поведінку відповідно до культурного контексту. Наприклад, драматизація ситуацій з професійного спілкування, таких як ділові переговори в міжнародному середовищі, дозволяє учасникам зрозуміти правила етикету, особливості невербальної комунікації та способи вирішення конфліктів.

Крім того, театральна діяльність розвиває критичне мислення учнів, оскільки вони аналізують культурні особливості через порівняння зі своїм власним культурним досвідом. Цей підхід сприяє формуванню здатності до

рефлексії та самопізнання, що є важливим у процесі формування міжкультурної компетенції.

Театральна діяльність є багатовимірним інструментом, який забезпечує інтеграцію когнітивного, емоційного та поведінкового компонентів навчання. Вона не лише розвиває мовленнєві навички учнів, але й формує їхню здатність до емпатії, толерантності та критичного аналізу культурних особливостей. Завдяки цьому театральна діяльність сприяє формуванню особистості, здатної ефективно взаємодіяти у глобалізованому світі, що робить її важливим елементом сучасного освітнього процесу.

Висновки до розділу 2

Методика використання театралізації та драматизації у навчанні англійської мови є ефективним і багатофункціональним інструментом, що дозволяє досягати освітніх цілей комплексно. Розробка навчальних матеріалів із театралізованими елементами забезпечує інтеграцію мовленнєвих навичок (говоріння, слухання, читання, письма) у творчій формі, сприяє активному залученню учнів та їхній емоційній і соціальній взаємодії. Завдання, адаптовані до вікових, когнітивних та інтересових характеристик учнів, дозволяють досягти високого рівня мовної компетенції та впевненості у спілкуванні.

Застосування різних видів театральної діяльності, таких як рольові ігри, драматизація текстів, техніка «живої сцени», імпровізаційний театр, форум-театр і театр читця, забезпечує інтерактивність навчання, стимулює творчість і збагачує лексико-граматичний запас учнів. Ці методи сприяють подоланню мовного бар'єру, формуванню навичок критичного мислення, розвитку емоційної виразності та міжособистісної взаємодії.

Театральна діяльність також є потужним засобом для формування міжкультурної компетенції учнів, оскільки вона інтегрує культурний компонент у процес навчання. Робота з автентичними матеріалами, відтворення реальних і змодельованих ситуацій спілкування, аналіз культурних контекстів

сприяють формуванню толерантності, емпатії, поваги до інших культур, що є важливими у глобалізованому світі.

Таким чином, театралізація та драматизація виступають не лише інструментами розвитку мовленнєвих навичок, а й засобом виховання всебічно розвиненої особистості, здатної до творчості, співпраці та ефективної міжкультурної комунікації. Їхнє використання у навчальному процесі підвищує мотивацію учнів до вивчення англійської мови, робить освітній процес інтерактивним, захопливим і продуктивним

Розділ 3. Практичні приклади використання театралізації та драматизації у навчанні англійської мови

3.1. Організація практичного експерименту з використання театралізації та драматизації у вивченні англійської мови

Основною метою дослідження є вивчення впливу театралізації на розвиток мовних компетенцій старшокласників. В якості матеріалу обрано постановки англомовної п'єси за мотивами творів Фредріка Бакмана «Моя бабуся просить їх вибачити».

Дослідження спрямоване на покращення розуміння англійської мови, розширення словникового запасу, розвиток комунікативних навичок та формування критичного мислення учнів.

Організаційно ми можемо представити складну структуру, що включає в себе послідовність етапів, без виконання яких неможливо сформувати якісний театральний продукт. Надалі розглянемо ці етапи.

Першим є *підготовчий етап*, який має на меті створити необхідні умови для проведення основної частини експерименту, а також забезпечити учасників відповідними знаннями та навичками для успішної участі в театральній постановці. Даний етап складався з кількох послідовних кроків, кожен з яких відіграв важливу роль у формуванні основи для якісної реалізації експерименту.

На першому етапі має бути проведено діагностичне тестування, метою якого є визначити початковий рівень мовних знань та навичок учнів. Тест включає три основні компоненти:

- Лексичний і граматичний тест: учні виконують завдання, спрямовані на перевірку знань граматичних конструкцій, розуміння англійської лексики та вміння використовувати їх у контексті.
- Тест на розуміння тексту: учасникам пропонуються адаптовані англійські тексти для читання, після чого вони відповідали на

запитання з метою перевірки розуміння загальної ідеї, деталей тексту та інтерпретації змісту.

- Мовленнєвий тест: проводилися короткі індивідуальні інтерв'ю з учнями, під час яких оцінювали їхню здатність спілкуватися англійською мовою, зокрема вимову, інтонацію та побудову логічних речень.

Результати тестування є основою для визначення подальших завдань і акцентів у роботі з учнями, а також дозволяють об'єктивно оцінити зміни в рівні знань після завершення експерименту.

Наступним важливим етапом є ознайомлення учасників з основними принципами театралізації як педагогічного методу.

Основним моментами, що потребують висвітлення є наступні:

- Цілі та завдання театралізації (як гра на сцені може сприяти розвитку мовленнєвих навичок, покращенню вимови, збагаченню словникового запасу та вдосконаленню розуміння драматичного тексту).
- Роль театру у вивченні мови (вчитель пояснює, що театральна діяльність дозволяє краще зрозуміти контекст вживання слів та розвиває комунікативні компетенції).
- Основи роботи актора (учням розповідають про техніки емоційної виразності, важливість розуміння мотивів персонажів та методи їх перевтілення).

За результатами ознайомлення з методикою театралізації відбувається розподіл ролей серед учасників театральної трупи враховуючи їх індивідуальні та психосоціальні особливості. Вибір ролей здійснювався з урахуванням їхніх мовних здібностей хоча це не і є найбільш вагомим критерієм, рівня впевненості у собі та акторських задатків. Даний процес складається з трьох етапів: читання тексту сценарію, попереднє обговорення та призначення ролей.

На етапі читання тексту сценарію учні спочатку ознайомлюються із загальною сюжетною лінією п'єси, а також із характерами персонажів. Даний

період прийнято називати застільним. Для нього не характерні активна акторська дія, насамперед головним завданням є розуміння тексту та вміння орієнтуватись в сюжетних лініях. На даному етапі проводиться попередній відбір першої партії акторів враховуючи їх наявні мовні здібності.

На етапі попереднього обговорення вчитель (в даному випадку режисер) разом із учнями обговорює мотиви та цілі кожного персонажа, його значення в загальному сюжеті, щоб допомогти учням зрозуміти особливості своїх ролей. Для визначення сильних та слабких сторін персонажів пропонується розробити картку персонажа де зазначаються власні рефлексії щодо сюжетних дій того чи іншого героя.

На етапі призначення ролей кожен учень отримує роль, яка максимально відповідає його сильним сторонам, але водночас ставила певні виклики для розвитку мовних навичок і акторських умінь.

Окрім цього, учні спільно з вчителем, а в даному випадку режисером, адаптують окремі фрагменти тексту, що сприяє більшому залученню та кращому розумінню матеріалу.

Для підготовки до виконання ролей на сцені доречним є організація спеціальних тренінгів, спрямовані на розвиток мовленнєвих і акторських навичок. Ці тренінги включають основні аспекти акторської манерності та сценічного мовлення:

- 1) Роботу з вимовою: учні виконують вправи на артикуляцію, тренують звуки, які викликають труднощі, та відпрацьовують інтонацію в простих реченнях для оволодіння навичкою виділення основного в репліках та подачі матеріалу з відповідним емоційним забарвленням.
- 2) Акторські вправи: учні працюють над розвитком сценічної впевненості, використовували техніку «входження в образ», виконують етюди на розуміння емоційних станів персонажів простих казок або примітивних п'єс для розуміння понять сценічний образ та сценічне втілення образу. Це дозволяє підготуватись до більш серйозної акторської роботи над основним спектаклем.

- 3) Робота з тілом: акцент робиться на сценічному русі, міміці та жестах, які є невід'ємною частиною ефективної театральної комунікації.

Особлива увага приділяється вправам на розвиток «сценічної уяви» (згідно з методом Костянтина Станіславського). Це дозволяє учням глибше розуміти процес гри та розуміння свого персонажа.

Підготовчий етап є фундаментом для успішної реалізації основного етапу дослідження. Учні не лише покращили свої мовні навички, але й здобули базові знання про театральну гру, що сприяло їхньому залученню та мотивації до навчання.

Під час акторського тренінгу, а саме роботи з вимовою доцільно використовувати спеціальні вправи. Нижче детально опишемо декілька з таких вправ.

Вправа «Tongue Twisters» (Скоромовки).

Мета: Поліпшення артикуляції, швидкості та чіткості вимови.

Хід виконання:

- 1) Учні повторюють скоромовки повільно, зосереджуючись на правильній вимові кожного звука. Під час виконання важливо дати учням розуміння правильної процедури роботи із текстом. Для чіткої вимови також активно опрацьовується фізіологічний аспект, а саме для запобігання гнусавих звуків використовується корок, олівець, ручка який розміщується між зубів для напруження нижньої щелепи і як результат більш прямої подачі звуків. При роботі із текстом в даній вправі важливо акцентувати увагу учнів на ті чи іншій приголосній на яку здійснюється інтонативний тиск для більш чіткої вимоги. Поступово збільшується швидкість вимови.
- 2) Скоромовки можна обирати залежно від складних для учнів звуків (наприклад, [θ], [ð], [r], [l], [ʃ], [tʃ]).

В даній вправі логічно обирати найбільш поширені скоромовки, наприклад:

- *She sells seashells by the seashore.*

- *How can a clam cram in a clean cream can?*

- *Red lorry, yellow lorry.*

Вправа 2 «Stress and Intonation Practice» (Практика наголосу та інтонації).

Мета: Розвиток природної інтонації та наголосу в англійських реченнях.

Хід виконання: вчитель - режисер демонструє правильну інтонацію, а учні повторюють, під час вимоги відпрацьовується розуміння правильних акцентів на те чи інше слово для надання реченню або репліці необхідного емоційного забарвлення.

Приклади речень, які можуть бути використані у вправі:

- «Can you come to the party?» (питальна інтонація);

- «I can't believe it!» (емоційне здивування);

- «I need to buy some milk, eggs, and bread» (перерахунок зі зниженням тону).

3.2. Реалізація практичного експерименту з використання театралізації та драматизації у вивченні англійської мови

Аналіз п'єси є ключовим етапом у процесі театралізації, що спрямований на глибоке розуміння сюжету, ідей автора, характерів персонажів та їх взаємодії. Цей етап дозволяє учням не лише засвоїти англійську мову в контексті художнього тексту, а й усвідомити моральні та етичні аспекти твору. У межах аналізу п'єси учні працюють над сюжетом, темами, характерами героїв, контекстом тексту та особистісним проникненням у образ персонажа.

Ознайомлення із сюжетом п'єси та її тематикою.

На цьому етапі учні знайомляться із загальною сюжетною лінією п'єси, її ключовими темами та основними персонажами. Педагог спрямовує їхню увагу на такі важливі аспекти:

Взаємини персонажів. Учні аналізують, як герої взаємодіють один з одним, які емоційні чи соціальні конфлікти між ними виникають, та як ці взаємини впливають на розвиток сюжету.

Тема вибачення. Центральна ідея твору розглядається через обговорення ситуацій, коли вибачення змінює долі героїв. Учні розмірковують, як це стосується їхнього власного досвіду.

Індивідуальність персонажів. Особлива увага приділяється унікальності кожного героя: їхнім рисам характеру, поведінці та мотивам.

Педагог пояснює важливі події та конфлікти сюжету, акцентуючи на їхньому значенні для розвитку теми. Для полегшення сприйняття використовуються фрагменти тексту англійською мовою, які супроводжуються поясненням ілюстраційних прикладів українською. Учні також обговорюють, як теми п'єси можна застосувати до сучасного життя.

Робота за методом "розуміння образу"

Метод "розуміння образу" спрямований на глибокий аналіз персонажа та його внутрішнього світу. Він дозволяє учням не лише запам'ятати репліки, але й усвідомити їхній зміст і значення у контексті п'єси.

Учні досліджують особистісні риси своїх героїв: їхні сильні та слабкі сторони, звички, спосіб мислення, ставлення до інших персонажів. Для цього використовуються вправи, спрямовані на побудову "психологічного портрету".

Як приклад наведено розбір образу та психологічний портрет Бабусі:

«Бабуся є одним із центральних персонажів твору "Моя бабуся просить її вибачити" Фредріка Бакмана. Її образ сповнений суперечностей, проте саме це робить її глибокою і багатогранною особистістю. Бабуся є головною наставницею та натхненницею своєї онучки Елси, формуючи її світогляд, вчачи приймати себе та світ таким, яким він є.

Зовні Бабуся постає як ексцентрична, трохи бунтівлива літня жінка, яка повністю руйнує стереотипи про "типових бабусь". Її незвичний одяг, дивакуваті манери та відверті висловлювання часто викликають нерозуміння у суспільстві. Її дії здаються нелогічними, проте за цим ховається мудрість і

глибоке усвідомлення людської природи. Саме ця зовнішня неординарність створює контраст із її внутрішньою добротою та любов'ю.

Внутрішній світ Бабусі багатий і складний. Вона є сміливою, незалежною та рішучою. Її життєвий досвід, включаючи роботу лікарем у зонах конфліктів, сформував її бунтівний характер і прагнення завжди діяти так, як підказує їй серце, навіть якщо це не відповідає загальноприйнятим нормам. Водночас її життя сповнене чутливості й турботи. Попри свою грубувату манеру спілкування, Бабуся любить свою онучку Елсу понад усе. Вона прагне захистити дівчинку від несправедливості світу, навчаючи її вірити у власну силу та унікальність.

Однією з ключових рис Бабусі є її любов до фантазії. Вона створює казковий світ Міїма, який стає для Елси не лише розрадою, а й важливим джерелом життєвих уроків. Через вигадані історії Бабуся пояснює онучці складні поняття, такі як дружба, вибачення, вірність і здатність подолати труднощі. Казки Міїма — це своєрідний інструмент, за допомогою якого Бабуся навчає Елсу бачити більше, ніж просто реальність, і шукати в кожній ситуації красу й силу.

Взаємини між Бабусею та Елсою є центральною темою твору. Бабуся не просто наставляє Елсу, вона стає її найкращою подругою, яка завжди підтримує й розуміє. Їхній зв'язок побудований на взаємній довірі та захопленні, що робить їхні стосунки унікальними та зворушливими. З іншими персонажами Бабуся має складні стосунки. Її ексцентричність та прямота часто викликають неприязнь або роздратування у сусідів, але згодом виявляється, що її дії завжди мали глибокий сенс.

Головною мотивацією Бабусі є бажання передати Елсі свої знання та життєвий досвід, допомогти їй стати сильною і впевненою у собі. Через казки та залишені листи вона намагається навчити онучку вирішувати складні життєві ситуації та знаходити свій шлях у світі. Крім того, Бабуся прагне виправити свої помилки минулого, налагоджуючи стосунки з людьми, яких вона могла скривдити чи недооцінити.

Однак образ Бабусі не є ідеалізованим. Вона має власні внутрішні конфлікти, пов'язані з минулим. Її робота лікарем у зонах бойових дій залишила глибокий слід у її душі, спричинивши почуття провини через недостатню увагу до власної родини. Ці переживання мотивують її бути ближчою до Елси та намагатися передати їй усе, чого вона не встигла дати своїй дочці.

У сюжеті Бабуся виконує роль провідника та наставника. Вона допомагає Елсі навчитися розуміти себе та оточуючих, вчить приймати вибачення і знаходити у складних ситуаціях силу та підтримку. Навіть після своєї смерті Бабуся залишається важливою частиною життя Елси, залишаючи для неї загадки та листи, які продовжують вести онучку до відкриття істини про себе та світ.

Символічно Бабуся уособлює свободу духу, силу уяви та здатність приймати життя у всій його складності. Її образ нагадує, що нестандартність та ексцентричність можуть бути не просто проявами індивідуальності, але й джерелом мудрості, любові та сили. Через свій бунтівний характер і фантазію Бабуся вчить Елсу, а разом із нею і читачів, що головне в житті - це бути собою та не боятися йти проти стереотипів».

Учні аналізують, чого прагне їхній персонаж у різних ситуаціях. Вони визначають його короткострокові та довгострокові цілі, що дозволяє краще зрозуміти його дії у кожній сцені.

Розгляд внутрішніх конфліктів. Педагог допомагає учням визначити, які внутрішні бар'єри та емоційні конфлікти заважають персонажеві досягти своїх цілей, і як ці конфлікти відображаються у його репліках та діях.

1. Вправи для побудови психологічного портрету персонажа:

«Життєвий щоденник персонажа».

Учні створюють короткий щоденник свого героя, описуючи важливі події його життя. Наприклад: «Сьогодні я спробувала помиритися з Ульрікою, але вона не слухала мене...».

Мета: допомогти учням зрозуміти внутрішній світ персонажа через творчість.

«20 фактів про персонажа».

Учні створюють список фактів про свого героя (вік, вподобання, страхи, улюблені речі тощо).

Приклад: «Елса любить читати фентезі-книги, бо вони допомагають їй втекти від реальності».

Мета: розвинути уяву та здатність інтерпретувати образ.

«Персонаж у майбутньому».

Завдання: учні уявляють, як житиме їхній персонаж через 5–10 років після подій у п'єсі.

Мета: поглибити розуміння характеру героя через роздуми про його подальший розвиток.

Для того щоб передати зміст тексту точно й виразно, важливим етапом є вивчення його культурного, мовного та стилістичного контексту.

Культурний контекст. Учні обговорюють соціальні й культурні реалії, що відображені у п'єсі, та їхній вплив на дії персонажів. Наприклад, пояснюються особливості європейського життя, які є ключовими для сюжету.

Лексичний аналіз. Учитель пояснює значення складних англійських слів, фразеологізмів та ідіом, які зустрічаються у тексті. Для закріплення учні складають власні речення з цими виразами.

Розігрування сцен. Учні розігрують короткі фрагменти тексту, де зустрічаються складні вирази, для кращого їхнього засвоєння.

Ключові запитання для аналізу персонажа

Для глибшого розуміння образу героя учні відповідають на такі запитання:

Хто я? Ця відповідь охоплює детальний опис персонажа, включно з його віком, соціальним статусом, характером та минулим. Учні намагаються увійти в роль і створити цілісне уявлення про свого героя.

Чого я хочу? Учні визначають мотиви героя, його прагнення та мрії, що формують його поведінку. Вони враховують як явні цілі, так і ті, що приховані у підтексті.

Що мене стримує? Аналізуються конфлікти, що заважають персонажеві досягти своїх цілей. Учні виявляють, як ці бар'єри відображаються у діях і словах героя.

Етап аналізу п'єси забезпечує ґрунтовну підготовку учнів до участі у постановці. Розуміння сюжету, контексту тексту та образів персонажів сприяє не лише розвитку мовних компетенцій, але й формуванню емоційного інтелекту, креативності та здатності працювати у команді. Це створює основу для подальшого успішного втілення п'єси на сцені

2. Психофізична підготовка.

Перед початком театральної діяльності важливо провести серію підготовчих вправ, спрямованих на зняття напруги, активацію тіла та голосу, а також емоційне налаштування. Така підготовка забезпечує учням комфорт і готовність до виконання акторських завдань.

Фізична розминка починається з *«сканування тіла»* – вправи, яка допомагає учням усвідомити стан свого тіла. У зручній позі вони поетапно концентрують увагу на різних частинах тіла, починаючи з голови і закінчуючи стопами, зосереджуючись на розслабленні напружених м'язів. Далі виконується *«струс напруги»*: учні по черзі трясуть кистями рук, поступово додаючи рухи плечима, корпусом і ногами. Це сприяє звільненню від фізичної скутості та активізує рухову енергію.

Наступним етапом є *вправа «Кішка-корова»*, яка виконується у позі на четвереньках. Учні чергують прогинання спини та її округлення, синхронізуючи рух із диханням. Це покращує рухливість хребта та допомагає зняти напругу у спині. Для підвищення гнучкості та координації рухів виконується *«хвиля тіла»*: плавний рух, який починається з голови та поступово переходить до плечей, корпусу, стегон і ніг. Ця вправа стимулює природну пластику тіла, необхідну для сценічної роботи.

Робота з голосом розпочинається з вправ на його розігрівання. *«Пантомімічне позіхання»* передбачає широке відкривання рота із супроводженням звуком «аааа». Це допомагає зняти напругу у щелепі та підготувати голосовий апарат до роботи. Далі учні практикують *«розтягування голосних»*, під час якого вони чітко артикулюють звуки «а», «о», «і», «у», «е», поступово змінюючи висоту та силу голосу. Ця вправа сприяє розвитку артикуляції та контролю над голосом, необхідного для передачі емоцій у мові.

Після цього виконується *«гудіння бджоли»*: учні вимовляють звук «mmm», відчуваючи легку вібрацію у носі та губах, яка активізує голосові резонатори.

Для емоційного налаштування використовується *вправа на глибоке дихання*. Учні повільно вдихають через ніс на рахунок чотири, затримують дихання, а потім видихають через рот на рахунок вісім. Такий підхід допомагає розслабити тіло, зосередитися та зняти емоційне напруження. Після цього виконується *«маятник»* - учні нахиляють корпус вперед, повністю розслабляють плечі, руки і голову, після чого починають плавно похитуватися ліворуч і праворуч, відчуваючи розслаблення всього тіла.

Для усунення глибокої напруги використовується *прогресивне розслаблення м'язів*: учасники по черзі напружують і розслабляють різні групи м'язів, починаючи з пальців ніг і закінчуючи м'язами обличчя. Завершальним етапом є *«потягування з візуалізацією»*, під час якого учні уявляють, що тягнуться за фруктом на гілці, відчуваючи, як з кожним витягуванням їхнє тіло стає легшим і розслабленим.

Виконання даного комплексу вправ забезпечує гармонійний перехід до творчого процесу. Учні почуваються фізично вільними, емоційно налаштованими та готовими до роботи над акторськими завданнями

3. Етюди та створення образу.

У процесі підготовки до театральної постановки учні працюють над глибоким зануренням у своїх персонажів, розвиваючи акторські навички через етюди, техніку "якби" та вправи на досягнення "сценічної правди". Ці методи

спрямовані на розкриття внутрішнього світу персонажів, розуміння їхніх мотивів і природну передачу емоцій на сцені.

Робота з етюдами

Етюди є короткими імпровізованими сценками, які допомагають учням краще усвідомити характери своїх персонажів, а також дослідити взаємодію героїв у різних обставинах. Кожен етюд фокусується на певному аспекті акторської гри: емоціях, поведінці, мові тіла чи реакціях на події.

Наприклад, учні можуть розігрувати сцени зустрічі персонажів після довгої розлуки, де потрібно передати радість і зворушення, або сцену конфлікту, де вони працюють над відображенням напруги і внутрішнього протистояння. Такі вправи дозволяють експериментувати з інтонацією, жестами та мімікою, поступово формуючи чітке уявлення про характер свого героя.

Етюди також допомагають створити відчуття команди, адже в процесі роботи учні навчаються взаємодіяти один з одним, реагуючи на репліки та дії партнерів. Це розвиває у них здатність адаптуватися до змін і зберігати природність у своїй грі.

Використання техніки «якби».

Техніка «якби» є одним із ключових інструментів занурення в образ персонажа. Цей метод пропонує учням уявити себе у вигаданих обставинах, близьких до тих, що описані в п'єсі, і діяти так, ніби вони є своїми героями. Учні ставлять собі запитання: «Що б я зробив, якби був цим персонажем у цій ситуації?».

Наприклад, вони можуть моделювати ситуацію, у якій їхній герой отримує несподівану звістку або стикається зі складним вибором. Такий підхід дозволяє глибше зрозуміти емоції персонажа, його спосіб мислення та можливі дії. Уявляючи себе на місці свого героя, учні створюють внутрішній емоційний зв'язок із ним, що сприяє більш правдивій і переконливій акторській грі.

Техніка «якби» також розвиває уяву, оскільки учні мають не лише виконувати сценарій, але й творчо додавати деталі, які відображають характер

їхнього героя. Це дає змогу зробити гру на сцені більш живою і цікавою для глядача.

Введення у «сценічну правду»

Одним із найважливіших завдань актора є досягнення «сценічної правди», коли його дії, емоції та реакції виглядають природними та переконливими. Під час роботи над сценічною правдою учні вчаться не просто механічно виконувати задані дії, а «жити» життям свого персонажа на сцені.

Для досягнення цього використовуються вправи на побутові дії у контексті персонажа. Наприклад, учні уявляють, як їхній герой готує сніданок, спілкується із сусідами або чекає важливу новину. Педагог звертає увагу на те, щоб ці дії відображали характер героя: його емоції, звички та навіть дрібні особливості поведінки.

Іншою ефективною вправою є «розмова з собою», де учень, залишаючись у ролі персонажа, говорить про свої почуття, переживання або обмірковує важливі рішення. Це допомагає створити більш глибокий образ героя і зрозуміти його внутрішній світ.

Завдяки роботі над «сценічною правдою» учні досягають більшої переконливості у своїй грі. Вони вчаться передавати емоції та дії так, щоб глядачі могли повірити в реальність подій, які розгортаються перед ними.

Робота з етюдами, технікою «якби» та «сценічною правдою» дозволяє учням краще зрозуміти своїх персонажів і підготуватися до складних акторських завдань. Ці методи сприяють розвитку творчості, емоційної виразності та навичок командної взаємодії, що є основою для успішної театральної постановки.

4. Репетиції окремих сцен.

У процесі репетицій п'єса ділиться на окремі епізоди, що дозволяє детально опрацювати кожен сцену. Такий підхід дає змогу зосередитися на ключових моментах сюжету, глибше зрозуміти динаміку між персонажами та забезпечити органічну інтеграцію емоцій у гру. Кожен епізод аналізується

окремо, з акцентом на мотивації персонажів, їхніх діях і розвитку взаємин із партнерами.

Одним із важливих елементів роботи є *внутрішній монолог персонажа*. Учні розмірковують про те, що відчуває їхній герой у певний момент сцени, які емоції його супроводжують і що він прагне досягти. Це допомагає акторам краще усвідомити мотиви своїх персонажів і передати їхні почуття більш правдиво. Робота над внутрішнім монологом сприяє поглибленню емоційного зв'язку з образом і забезпечує виразність акторської гри.

Окрему увагу приділяється *взаємодії з партнерами на сцені*. Учні вчаться реагувати на репліки, дії та емоції своїх колег у моменті, що допомагає створити живу та динамічну гру. Під час репетицій проводяться вправи на розвиток слухання партнера, адаптації до змін і збереження природності у грі. Це сприяє формуванню сценічної довіри між акторами та створенню переконливої взаємодії, яка забезпечує глибше розкриття сюжету п'єси.

Такий методичний підхід дозволяє акторам не лише вдосконалювати свою техніку, а й глибше проникнути у сутність своїх персонажів, забезпечуючи емоційну достовірність і цілісність вистави.

5. Генеральні репетиції.

На етапі генеральних репетицій основна увага приділяється інтеграції окремих сцен у цілісний сюжет. Учні повторно програвать усю п'єсу, щоб забезпечити логічну й емоційну послідовність розвитку подій. Такий підхід дозволяє акторам побачити п'єсу як єдине ціле, розуміти взаємозв'язки між сценами та відчувати загальну атмосферу вистави.

Особливий акцент робиться на ритмі та динаміці вистави. Учасники працюють над тим, щоб кожна сцена гармонійно поєднувалася з наступною, створюючи емоційний розвиток сюжету. Темпоритм, паузи, інтонації, чіткість вимови і подача, зміна енергетики й напруження між персонажами – усе це враховується, щоб зберігати увагу глядачів і передати основну ідею твору максимально ефективно.

Ключовим елементом цього етапу є інтерактивне оцінювання. Після кожної репетиції учасники обмінюються зворотним зв'язком, оцінюючи гру партнерів та пропонуючи ідеї для покращення. Це сприяє не лише колективному розвитку, але й глибшому розумінню своєї ролі через сприйняття думок інших. Такий формат роботи стимулює учнів до саморефлексії, підтримує творчу атмосферу в колективі та допомагає досягти високої якості виступу.

У роботі з учнями особлива увага приділяється постійній підтримці та поясненню нюансів техніки акторської гри, роботі з роллю, образом та відчуттям героя. Окремо можна виділити мовний аспект, герой маючи певний життєвий досвід, особливості характеру, певні фізіологічні аспекти, що були визначені при аналізі персонажа, має специфіку вимови тих чи інших звуків, стилю мовлення та деякі лексичні особливості, що потрібно враховувати акторам під час репетицій та виступу. Учитель забезпечує глибоке розуміння методики, допомагаючи учням застосовувати її на практиці.

Усі етапи роботи - від аналізу тексту до репетицій та емоційних дискусій - проводяться англійською мовою, що сприяє постійному вдосконаленню мовних навичок. Особлива роль відводиться творчій мотивації: кожен учень має можливість пропонувати власні ідеї щодо трактування персонажів, що залучає їх до процесу і робить його більш інтерактивним.

Результати такої роботи підтвердили ефективність методів театралізації у вивченні англійської мови. Учні значно покращили свої навички емоційної експресії англійською, а також глибше зрозуміли драматичні тексти. Робота над сценічною імпровізацією допомогла їм стати більш впевненими у спілкуванні іноземною мовою, перетворивши навчання на творчий і продуктивний процес.

3.3. Результати практичного експерименту

Для визначення результатів практичного експерименту з використанням театралізації та драматизації у вивченні англійської мови через постановку п'єси було задіяно якісні та кількісні методи дослідження, які представлені в таблиці 1.

Таблиця 1. Методи дослідження результатів практичного експерименту

№ з/п	Назва методу	Об'єкт вимірювання	Інструменти
1	Спостереження	<ul style="list-style-type: none"> - Активність учнів під час репетицій і виступу - Рівень залученості до виконання завдань - Здатність взаємодіяти з іншими учасниками 	<ul style="list-style-type: none"> - Відеозаписи занять, репетицій, виступу - Щоденник спостережень викладача
12	Анкетування та опитування	<ul style="list-style-type: none"> - Суб'єктивні враження учнів від участі у постановці - Зміни у рівні мотивації до вивчення англійської мови - Емоційний вплив від використання методів театралізації та драматизації 	<ul style="list-style-type: none"> - Анкети для учнів із запитаннями про досвід участі в п'єсі - Опитування викладачів про спостережувані зміни у знаннях і поведінці учнів
3	Тестування	<ul style="list-style-type: none"> - Покращення мовних навичок (граматика, лексика, вимова, слухання, говоріння) - Зростання комунікативної 	<ul style="list-style-type: none"> - Тести до і після експерименту для порівняння результатів

		компетентності	- Усні перевірки (діалоги, монологи) для оцінки рівня спонтанного мовлення
45	Аналіз відео- та аудіозаписів	- Прогрес у вимові, інтонації та артикуляції - Здатність використовувати нові слова та фрази у контексті - Покращення навичок невербальної комунікації (жести, міміка, контакт очей)	Перегляд записів (репетиції, виступ) із порівнянням початкових і кінцевих відео
5	Рефлексія учнів	- Особисте сприйняття власного прогресу - Опис труднощів і способів їх подолання - Відчуття впевненості у використанні англійської мови	Щоденники, де учні записують свої враження від репетицій та постановки
6	Експертна оцінка	Якість фінального виступу (мовні навички, сценічна взаємодія, творчість) - Рівень підготовки учнів	Оцінювання запрошеними викладачами, глядачами
7	Порівняння результатів контрольної та експериментальної груп	Відмінності у прогресі між учнями, які брали участь у постановці, і тими, хто навчався традиційними методами	Тести та спостереження за обома групами
8	Аналіз продукту	Якість підготовленого сценарію	Аналіз письмових

	діяльності	- Виконання творчих завдань (адаптація п'єси, створення власного тексту)	і творчих робіт учнів
	Соціально-психологічні спостереження	- Покращення командної роботи та соціальних взаємин між учнями - Зростання рівня самостійності та відповідальності	Оцінка соціальної динаміки в групі під час роботи над проектом
	Зворотний зв'язок від глядачів	Оцінка виступу з точки зору глядачів (чіткість мовлення, емоційність, інтерактивність, загальна якість п'єси)	Опитування глядачів після постановки

На основі аналізу даних, отриманих в ході оцінки ефективності впровадження практичного експерименту з використання театралізації та драматизації у вивченні англійської мови через постановку п'єси, отримано наступні результати, що охоплюють як мовленнєві, так і соціально-психологічні аспекти.

В контексті розвитку *мовленнєвих навичок* в експериментальній групі спостерігається покращення вимови та інтонації завдяки тривалим тренуванням автентичної вимови при відпрацюванні своїх реплік, а також інтонаційних особливостей мови. Заучування реплік п'єси сприяло розширенню словникового запасу учнів, особливо через вживання нових слів і фраз у контексті та відпрацюванню навичок граматичної точності. Імпровізації у процесі репетицій сприяли розвитку навичок спонтанного мовлення.

Також важливим результатом експерименту став *розвиток ефективної взаємодії* і навичок спілкування та співпраці.

В якості *психологічних аспектів* назвемо зниження мовного бар'єру та розвиток в учнів впевненості в собі завдяки подоланню страху перед

спілкуванням та публічними виступами англійською мовою. А емоційна залученість при виконанні ролей активувала емоційне сприйняття мови, що сприяє кращому запам'ятовуванню.

Соціальні результати експерименту простежуються таких аспектах, як зміцнення командної роботи завдяки спільній підготовці п'єси, що розвиває в учнів вміння працювати у групі, домовлятися та підтримувати одне одного, та формування відповідальності та почуття обов'язку учнів за свій внесок у спільний проект.

В розрізі творчих та когнітивних результатів спостерігається розвиток креативності в процесі створення сценічних образів та імпровізації; аналіз змісту п'єси, ролей і мотивів персонажів сприяє розвитку критичного та аналітичного мислення. Також спостерігається розвиток навички адаптації та швидких змін поведінки і реакцій відповідно до умов сцени.

В якості освітніх досягнень назвемо інтеграцію мовних навичок, відпрацювання яких якісно об'єднане в процесі роботи над п'єсою: читання сценарію, слухання реплік партнерів, говоріння при виконання ролей та письмо при адаптації тексту в ході репетицій.

Висновки до розділу 3

В розділі представлено детальний аналіз практичних аспектів використання театралізації та драматизації у процесі навчання англійської мови, зокрема через організацію практичного експерименту та постановку англійської п'єси. На основі проведених етапів роботи можна зробити такі висновки.

Ефективна реалізація театральної постановки базується на чітко визначених етапах, таких як підготовка, діагностичне тестування, розподіл ролей, проведення тренінгів, репетицій і фінальних виступів. Такий підхід дозволяє забезпечити глибоку підготовку учнів та поступове формування їхніх мовленнєвих і акторських навичок.

На початковому етапі учні отримали знання про основи театральної діяльності, навчилися аналізувати тексти та працювати над персонажами, що створило міцну базу для подальшої творчої діяльності. Глибоке опрацювання образів героїв п'єси сприяло розвитку критичного мислення, емпатії та творчої уяви. Учні вивчали мотиви дій своїх персонажів, їхні внутрішні конфлікти, що дозволило їм передавати емоції та особливості характерів у театральній грі.

Виконання етюдів, вправ на сценічну правду та робота з інтонацією допомогли учням вдосконалити артикуляцію, вимову та комунікативні навички. Особливу роль відіграли тренінги з тілесної експресії, міміки та жестів, які забезпечили комплексний підхід до театральної діяльності.

Завершальні етапи роботи дозволили об'єднати окремі сцени в єдиний цілісний сюжет. Учні відпрацьовували темпоритм, логіку розвитку подій та взаємодію між персонажами, що сприяло створенню якісного театального продукту.

В кінці дослідження представлено результати практичного використання театралізації та драматизації у навчанні англійської мови, які продемонстрували ефективність у розвитку мовних навичок, творчих здібностей та міжкультурної компетенції учнів. Організація експериментального дослідження забезпечила послідовну інтеграцію театральних методів у навчальний процес, що сприяло досягненню позитивних результатів у учнів.

ВИСНОВКИ

Магістерська робота присвячена дослідженню театралізації та драматизації як інноваційних методів у навчанні англійської мови, що дозволяють значно підвищити ефективність освітнього процесу. У ході роботи було досягнуто наступних результатів.

1. Детально розглянуто сутність методів театралізації та драматизації, їхні основні функції та значення у навчальному процесі. Доведено, що театралізація і драматизація є потужними інструментами для активізації мовленнєвої діяльності учнів, розвитку їхньої креативності та емоційного інтелекту.

2. З'ясовано, що ці методи базуються на принципах комунікативного та інтерактивного підходів, які забезпечують природне та автентичне використання мови. Крім того, доведено, що театральна діяльність сприяє комплексному розвитку учнів, включаючи формування комунікативної, соціокультурної та міжкультурної компетенцій.

3. В ході дослідження представлено детальну методику впровадження елементів театральної діяльності в освітній процес. Розроблені та адаптовані завдання й вправи, які спрямовані на інтеграцію різних видів мовленнєвої діяльності (читання, говоріння, аудіювання, письмо).

4. Визначено, що використання технік рольової гри, драматизації літературних текстів, імпровізаційного театру та форум-театру сприяло створенню мотиваційного середовища, яке залучає учнів до активного навчання. Особливий акцент зроблено на методах, які забезпечують розвиток критичного мислення, творчих здібностей та здатності працювати в команді.

5. На прикладі постановки п'єси за мотивами твору Фредріка Бакмана «Моя бабуся просить їй вибачити» було досліджено практичні аспекти впровадження театралізації та драматизації в навчальний процес. Процес постановки включав кілька етапів: аналіз тексту, створення персонажів, розподіл ролей, репетиції та фінальний виступ.

6. Представлено низку методів, що були використані для дослідження результатів практичного експерименту: методи збору якісних даних (спостереження, відеозаписи, анкетування та опитування, рефлексивні щоденники учнів, експертна оцінка викладачами, зворотний зв'язок від глядачів); методи збору кількісних даних (тестування до і після експерименту, порівняння результатів контрольної та експериментальної груп, аналіз відео- та аудіо записів); методи аналізу продукту діяльності (аналіз сценарії та творчих робіт учнів, оцінка якості фінальної постановки з точки зору мовленнєвих і театральних результатів); методи соціально-психологічної оцінки (спостереження за соціальною динамікою в групі, оцінка психологічних змін - зниження мовного бар'єру, впевненість у виступах).

7. Результати практичного експерименту охоплюють наступні мовленнєві та соціально-психологічні аспекти:

- розвиток мовленнєвих навичок (покращення вимови, інтонації, збільшення лексичного запасу та граматичної точності завдяки роботі з автентичними репліками й контекстуальному використанню нових слів; розвиток спонтанного мовлення завдяки регулярній імпровізації);

- комунікативна компетентність (розвиток комунікативної взаємодії між учасниками експериментальної групи, покращення вмінь співпрацювати, будувати діалогічне мовлення та адаптувати свою поведінку до умов групової діяльності);

- психолого-педагогічні результати (зниження рівня мовного бар'єру серед учнів експериментальної групи, підвищення їхньої впевненості у використанні англійської мови в усній формі, подоланню страху перед публічними виступами, глибше сприйняття та тривале засвоєння мовного матеріалу завдяки емоційній залученості у процес гри);

- соціальна інтеграція (підвищення рівня соціальної взаємодії серед учнів, розвиток навичок командної роботи, формуванню почуття відповідальності за індивідуальний внесок у спільний результат, покращенню навичок взаємної підтримки);

- творчий і когнітивний розвиток (розвиток креативності учнів через створення сценічних образів, імпровізацію та адаптацію текстів, розвитку критичного та аналітичного мислення, збільшення здатності до адаптації у змінних умовах сценічної діяльності);

- освітні досягнення (підвищення якості засвоєння мовного матеріалу та створення умов для його практичного застосування шляхом інтеграції ключових мовних навичок у процес роботи над постановкою та забезпечення комплексного підходу до навчання англійської мови).

Список використаних джерел

1. Андрущенко Т. Г. Інноваційні методи навчання у закладах освіти. Київ: Педагогічна академія, 2021. 160 с.
2. Артемова Л. В. Театралізована діяльність у навчально-виховному процесі. Київ: Освіта, 2001. 256 с.
3. Бабійчук Л. О. Сучасні технології навчання іноземних мов. Черкаси: Освіта, 2020. 145 с.
4. Баханова О. О. Інтерактивні методи навчання іноземних мов. Київ: Освіта, 2018. 224 с.
5. Бех І. Д. Розвиток творчих здібностей учнів у процесі навчання. Київ: Педагогічна думка, 2017. 180 с.
6. Бойко В. І. Театральна педагогіка у сучасній школі. Харків: Основа, 2015. 144 с.
7. Бурда М. І., Коваль С. В. Інтерактивні технології в освіті: методичний аспект. Львів: Світ, 2020. 152 с.
8. Білик М. П. Театр у навчальному процесі: методичні рекомендації. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2019. 170 с.
9. Васильєва І. А. Методика навчання іноземних мов у середній школі. Дніпро: ДНУ, 2019. 176 с.
10. Ващук А. В. Роль драматизації у формуванні мовленнєвих навичок. Житомир: Полісся, 2021. 128 с.
11. Виготський Л. С. Мислення і мова. Київ: Вища школа, 2016. 320 с.
12. Вороніна А. П. Театралізація як засіб розвитку мовленнєвих компетенцій. Київ: Академія, 2019. 208 с.
13. Гнатюк І. А. Психолого-педагогічні аспекти театрального мистецтва. Вінниця: Нова Книга, 2019. 150 с.
14. Григоренко Т. М. Інтерактивні форми навчання у вивченні англійської мови. Тернопіль: Підручники і посібники, 2021. 120 с.

15. Давиденко О. М. Психолого-педагогічні основи театральної діяльності у школі. Запоріжжя: Поліграф, 2018. 240 с.
16. Дем'янчук Л. І. Розвиток креативності учнів через драматизацію. Чернівці: Букрек, 2020. 150 с.
17. Довгань О. П. Методи активізації навчання у викладанні іноземних мов. Ужгород: Патент, 2021. 132 с.
18. Донченко С. А. Інноваційні педагогічні технології у навчальному процесі. Київ: Наукова думка, 2017. 190 с.
19. Дяченко Т. П. Комунікативний підхід у викладанні мов. Львів: Світ, 2021. 180 с.
20. Жуковська М. П. Театр у школі як засіб формування компетенцій. Львів: Каменярь, 2020. 136 с.
21. Заболотна І. С. Методика навчання англійської мови: інноваційні підходи. Харків: Ранок, 2019. 180 с.
22. Заяць Н. Б. Формування комунікативної компетентності через театральні методи. Київ: Освіта України, 2021. 110 с.
23. Калініна О. М. Креативні методи навчання іноземних мов. Київ: Педагогічна академія, 2020. 195 с.
24. Ковальчук Л. І. Роль інтерактивних методів у формуванні мовленнєвої компетентності. Львів: Світ, 2018. 160 с.
25. Кондратюк П. І. Інноваційні підходи у методиці навчання іноземних мов. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2020. 125 с.
26. Тарасенко Г. В. Театралізована діяльність у системі загальної освіти. Київ: Педагогічна думка, 2012. 320 с..
27. Arnold J. Drama and the Creative Process. Oxford University Press, 2005. 215 с.
28. Belliveau G., Kim, W. Drama in L2 Learning: A Research Synthesis. TESL Canada Journal, 2013. 58 с.
29. Blatchford A. Drama Techniques in Language Learning. Cambridge University Press, 2018. 180 с.

30. Bolton G. *Drama as Education*. Longman, 1984. 240 c.
31. Brown H. D. *Teaching by Principles: An Interactive Approach to Language Pedagogy*. Pearson, 2007. 452 c.
32. Bräuer G. *Body and Language: Intercultural Learning Through Drama*. Ablex Publishing, 2002. 220 c.
33. Byram M. *Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence*. Multilingual Matters, 1997. 124 c.
34. Byram M. *From Foreign Language Education to Education for Intercultural Citizenship*. Multilingual Matters, 2008. 260 c.
35. Canale M., Swain, M. *Theoretical Bases of Communicative Approaches*. *Applied Linguistics*, 1980. 55 c.
36. Chapelle C. A. *Technology in Language Learning*. Routledge, 2016. 275 c.
37. Crookall D., Oxford, R. L. *Simulation, Gaming, and Language Learning*. Newbury House, 1990. 230 c.
38. Davies P. *Interactive Drama for Language Students*. Routledge, 2017. 150 c.
39. Dewey J. *Experience and Education*. Collier Books, 1938. 181 c.
40. Dougill J. *Drama Activities for Language Learning*. Cambridge University Press, 1987. 150 c.
41. Dörnyei Z. *Motivational Strategies in the Language Classroom*. Cambridge University Press, 2001. 159 c.
42. Ellis R. *Task-Based Language Learning and Teaching*. Oxford University Press, 2003. 386 c.
43. Even S. *Drama Grammar: Towards a Performative Postmethod Pedagogy*. *ELT Journal*, 2011. 72 c.
44. Fleming M. *The Routledge International Handbook of Creative Learning*. Routledge, 2016. 642 c.
45. Fleming M. *Teaching Drama in Primary and Secondary Schools*. Routledge, 2001. 198 c.

46. Gardner H. *Frames of Mind: The Theory of Multiple Intelligences*. Basic Books, 1993. 440 c.
47. Harmer J. *The Practice of English Language Teaching*. Pearson Longman, 2007. 448 c.
48. Howatt A. P. R. Widdowson, H. G. *A History of English Language Teaching*. Oxford University Press, 2004. 417 c.
49. Hubbard P., Levy M. *Teacher Education in CALL*. John Benjamins, 2006. 20 c.
50. Johnstone K. *Impro: Improvisation and the Theatre*. Routledge, 1999. 210 c.
51. Kao S. O'Neill, C. *Words into Worlds: Learning a Second Language through Process Drama*. Ablex Publishing, 1998. 250 c.
52. Krashen S. D. *Principles and Practice in Second Language Acquisition*. Pergamon Press, 1982. 202 c.
53. Ladousse G. P. *Role Play in Language Learning*. Oxford University Press, 2004. 180 c.
54. Larsen-Freeman D. *Techniques and Principles in Language Teaching*. Oxford University Press, 2000. 240 c.
55. Lightbown P. M., Spada, N. *How Languages Are Learned*. Oxford University Press, 2013. 304 c.
56. Littlewood W. *Communicative Language Teaching: An Introduction*. Cambridge University Press, 1981. 120 c.
57. Maley A., Duff, A. *Drama Techniques: A Resource Book of Communication Activities*. Cambridge University Press, 2011. 220 c.
58. Mayer R. E. *Multimedia Learning*. Cambridge University Press, 2009. 320 c.
59. Murphy R. *English Grammar in Use*. Cambridge University Press, 2012. 380 c.
60. Nation I. S. P., Newton, J. *Teaching ESL/EFL Listening and Speaking*. Routledge, 2009. 238 c.

61. Neelands J. *Structuring Drama Work: A Handbook of Available Forms in Theatre and Drama*. Cambridge University Press, 2000. 264 c.
62. Neelands J. *Drama and Learning*. HarperCollins, 2009. 220 c.
63. Nunan D. *Task-Based Language Teaching*. Cambridge University Press, 2004. 285 c.
64. Pappas C. *The Use of Technology in Learning*. *EdTech Journal*, 2014. 65 c.
65. Reinders H. *Technology in Language Education*. Cambridge University Press, 2016. 265 c.
66. Richards J. C., & Rodgers, T. S. *Approaches and Methods in Language Teaching*. Cambridge University Press, 2014. 245 c.
67. Richards J. C., Rodgers, T. S. *Approaches and Methods in Language Teaching*. Cambridge University Press, 2001. 270 c.
68. Savignon S. J. *Interpreting Communicative Language Teaching*. Yale University Press, 2002. 220 c.
69. Schewe M. *Performative Teaching, Learning, and Research*. Narr Verlag, 2015. 240 c.
70. Scrivener J. *Learning Teaching*. Macmillan, 2005. 220 c.
71. Smith R. A. *Dramatizing the Text: Integrating Literature with Performance*. Continuum, 2018. 118 c.
72. Stanislavski K. *An Actor Prepares*. Theatre Arts, 1938. 312 c.
73. Swain M., Lapkin, S. *Problems in Output and the Cognitive Processes They Generate*. *Applied Linguistics*, 1995. 25 c.
74. Taylor P. *Researching Drama and Arts Education*. Falmer Press, 1996. 210 c.
75. Thornbury S. *How to Teach Speaking*. Pearson Longman, 2005. 200 c.
76. Ur P. *A Course in Language Teaching*. Cambridge University Press, 2010. 290 c.
77. Vygotsky L. S. *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*. Harvard University Press, 1984. 159 c.

78. Wagner B. J. Educational Drama and Language Arts. Heinemann, 1998. 198 c.
79. Way B. Development through Drama. Longman, 1967. 210 c.
80. Wilkins D. A. Notional Syllabuses. Oxford University Press, 1976. 180 c.
81. Willis J. A Framework for Task-Based Learning. Longman, 1996. 183 c.
82. Wright A. Games for Language Learning. Cambridge University Press, 2006. 192 c.
83. Yule G. The Study of Language. Cambridge University Press, 2010. 356 c.
84. Zyoud M. Using Drama Activities in Teaching English. Asian Social Science, 2010. 80 c.